

REPUBLIKA
SLOVENIJA

MINISTRSTVO
ZA KULTURO

MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

Zavod Republike Slovenije za šolstvo

 cankarjev dom

**Kulturni
bazar**
2021

IZZIVI TRAJNOSTNEGA RAZVOJA

Izbor bralnih predlogov za otroke, mlade in odrasle

mag. Darja Lavrenčič Vrabec, Ida Mlakar Črnič

Mestna knjižnica Ljubljana, Pionirska – center za mladinsko književnost in knjižničarstvo

Na pobudo Ministrstva za kulturo in Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport ter nacionalnega projekta Kulturni bazar smo v Mestni knjižnica Ljubljana, Pionirska – center za mladinsko književnost in knjižničarstvo, pripravili izbor bralnih predlogov za otroke, mlade in odrasle *Izzivi trajnostnega razvoja*. Pionirska vsako leto pripravi **Priročnik za branje kakovostnih mladinskih knjig** (<http://www.mklj.si/prirocnik>), s katerim pregleda in ovrednoti produkcijo knjig za otroke in mladino ter najboljše knjižne izdelke od leta 2010 naprej nagradi z znakom **zlata hruška in priznanji zlata hruška** v štirih kategorijah (<http://www.mklj.si/zlata-hruska>).

Izbor knjižnih del so kakovostne literarne stvaritve, ki vsestransko in celovito odstirajo položaj mladih v različnih družbenih, političnih in bivanjskih okoliščinah. Te so lahko tudi izid razmer iz preteklosti, kot sta na primer razpad Jugoslavije in vojna na Balkanu ob njeni razdružitvi. Vsako literarno delo celostno ubesedi široko paleto tematik, na katere se zastavljeni seznam še posebno navezuje: revščina in bogastvo v globalno razslojenem svetu ter z njima povezane migracije, aktualne vojne in vojno nasilje iz ne tako odmaknjene preteklosti, katerih posledice občutijo mladi tudi v sedanjosti, večkulturnost, ki prinaša probleme nestrpnosti in nasilja vseh vrst, položaj žensk in deklet, zlasti problem njihovega izobraževanja, problem dela, okoljske problematike, prehrane, miru in varnosti, človekovih in še posebno otrokovih pravic ... Zgodbe so postavljene na različne predele sveta, različne države, kar pogled bralca še dodatno bogati in dopolnjuje. Problematike so, tako kot v realnem življenju, med sabo prepletene in vplivajo ena na drugo, kar se odraža tudi v tem izboru.

Partnerji

REPUBLIKA
SLOVENIJA

MINISTRSTVO
ZA ZDRAVJE

MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO,
GOZDARSTVO IN PREHRANO

MINISTRSTVO ZA
OKOLJE IN PROSTOR

Častna pokroviteljica

Slovenska
nacionalna komisija
za UNESCO

Organizacija žrtev
nasilja za izobraževanje,
znanost in kulturo

Ta seznam je nadgradnja in osvežitev tematik, izbranih leposlovnih in poučnih knjig za otroke in mladino *Naš svet, naše dostojanstvo, naša prihodnost*, ki je bil prvič predstavljen na Kulturnem bazarju v sklopu Evropskega leta za razvoj 2015, ob podpori Ministrstva za zunanje zadeve, Ministrstva za kulturo in Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport. Nadgrajeni seznam iz leta 2015 želimo predstaviti in približati odraslim – vzgojiteljem, učiteljem in mentorjem branja, ki lahko izbrane vsebine s pomočjo kulturno-umetnostne vzgoje posredujejo otrokom in mladim različnih starosti, ter jim tudi tako pomagajo lažje razumeti »naš svet, naše dostojanstvo in našo prihodnost«.

Seznam je razdeljen na **leposlovne in poučne knjige**; znotraj leposlovja pa še podrobneje na posamezne podskupine (slikanice, zgodbe, stripe, resničnost, fantastiko). Predstavljene so knjige za mlajše in starejše bralce, od vrtčevskih otrok do srednješolske mladine. Med njimi je največ problemskih romanov, ki jih lahko berejo že učenci druge in tretje triade osnovnih šol ter seveda srednješolci, v branje pa jih priporočamo tudi odraslim bralcem.

Izbrane mladinske pripovedi ne ponujajo dokončnih rešitev, ampak si drznejšo dosledno in načelno odpirati številna pereča družbena vprašanja današnjega časa, tako da je prenekateri pripovedni konec odprt ter ponuja možnost in priložnost za pogovor, razmišljanje in izmenjavo mnenj.

Kar pa je navsezadnje poslanstvo vsake kakovostne umetniške stvaritve, še posebno literarne.

	LEGENDA	STAROSTNE STOPNJE
		a-stopnja (0–3)
	znak za kakovost zlata hruška	b-stopnja (3–6)
	priznanje zlata hruška	1. stopnja (6–9)
		2. stopnja (9–12)
		3. stopnja (12–15)
		4. stopnja (15–18)
		za starše in strokovne delavce

Vsaka od knjig je predstavljena s kratkim bibliografskim opisom, predlagano bralno stopnjo in vsebinskimi gesli, ki so v pomoč zlasti mentorjem pri izbi tematike. Leposlovnim in poučnim knjigam, prejemnicam znaka zlata hruška, so dodane kratke predstavitve vsebin (anotacije), ki so jih zapisali člani uredniškega odbora **Priročnika za branje kakovostnih mladinskih knjig**: Tina Bilban (TB), Gaja Kos (GK), Tilka Jamnik (TJ), Darja Lavrenčič Vrabec (DLV), Ida Mlakar Črnič

(IMČ), Tone Obadič (TO), Manca Perko (MP), Kristina Picco (KP), Petra Potočnik (PP), Zarika Snaj Verbovšek (ZSV), Vojko Zadravec (VZ), (*Pionirska*) in so bile že objavljene v Priročnikih. Odličnim knjigam je dodan znak **zlata hruška** ali **priznanje zlata hruška**. Kakovostne knjige iz tekoče produkcije z letnicama 2020 in 2021, ki še niso bile dokončno ovrednotene, so v izboru kot priporočene knjige iz ocenjevalnika **Knjigometer** (<https://www.mklj.si/knjigometer>) Mestne knjižnice Ljubljana, ki spremlja kakovost sprotnih knjižnih izdaj za otroke in mladino.

SLIKANICE

1. **ANDERSEN, Hans Christian: Deklica z vžigalicami.** Prev. Rudolf Kresal. Ilustr. Srečo Papič. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1979, (Knjižnica Čebelica ; 215), 16 str.

1.

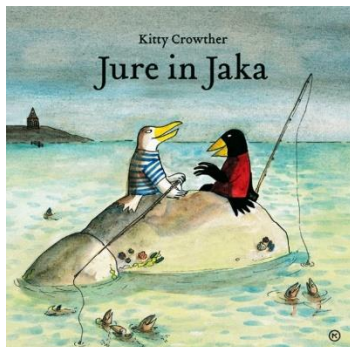
babice, novo leto, ogenj, prazniki, revščina, vnuki

2. **CROWTHER, Kitty: Jure in Jaka.** Prev. Mojca Medvedšek. Ilustr. Kitty Crowther. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2013. (Velike slikanice), 25 str. zlata hruška

b

branje, drugačnost, galebi, prijateljstvo, ptice, živali v domišljiji

Po Škrt škrt kra čof! (2012) je to druga v slovenščino prevedena slikanica belgijske ilustratorke in pisateljice Kitty Crowther, ki je leta 2010 za svoje ustvarjanje prejela prestižno spominsko nagrado Astrid Lindgren (ALMA). Tudi v tej je osrednji motiv prijateljstvo. Kos Jaka se v želji po pustolovčinah odpravi proti morju. Na obali spozna galeba Jureta, ki mu 'odprtih peruti' razkaže galebje mesto in ga povabi na svoj dom. V sicer slikovitem in živahnem mestecu, kjer pa ga drugi galebi neprikrito zavračajo, češ: "Kdo je ta čudni ptič?", se Jaka počuti zelo neprijetno. Povsem drugače je na Juretovem domu. Še posebej po tem, ko odkrije, da hrani prijatelj kovček, poln knjig, ki jih nihče ne bere. Ko se med galebi izve, da odtlej Jaka Juretu vsak večer glasno bere pravljice, in se pod njuno okno zgrinja vedno več zgodb željnih galebov, postane kos spoštovan in priljubljen prebivalec njihovega mesta. Prijazno slikanico o prijateljstvu in povezovalni moči branja lahko beremo tudi kot prisposodbo o rasah, priseljencih in strpnosti. (TO)

3. **DUŠA, Zdravko: Kje so doma dobri možje.** Ilustr. Peter Škerl. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2008 (Knjižnica Čebelica ; 422), 16. str.

b

Božiček, Dedek Mraz, Miklavž, prazniki, revščina, očetje

4. **GOMBAČ, Žiga: Črno belo.** Ilustr. Damijan Stepančič. Dob pri Domžalah: Miš, 2017, 30 str.

b

barve, drugačnost, družina, mačke, predsodki, strah

5. **HEST, Pimm van: Na begu.** Ilustr. Aron Dijkstra. Prev. Tadeja Petrovčič Jerina. Celje: Celjska Mohorjeva družba: Društvo Mohorjeva družba, 2018, 28 str.

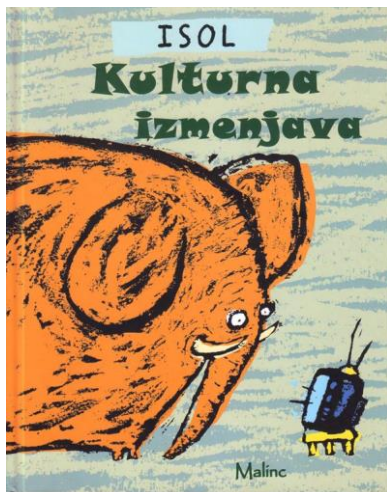
1.

beg, begunci, dom, hrepenenje, mir, nasilje, otroci, tujina, vojna

6. **ISOL: Kulturna izmenjava.** Prev. Barbara Pregelj. Ilustr. Isol. Medvode: Malinc, 2015, (Še), 34 str. zlata hruška
b

Afrika, dečki, sloni, televizija, večkulturnost, živali v domišljiji, zasvojenost

Argentinska slikanica, kot že naslov pove, spregovori o različnih načinih bivanja na različnih koncih sveta. Gašper, ki živi v mestu, veliko časa preživi pred televizijo, ki je v Afriki, kamor se odpravi na izmenjavo, nima. Izkaže se, da je čisto nič ne pogreša, saj se da v naravi uganjati vragolije vseh vrst, spoznavati nove prijatelje, občudovati sončne zahode in še kaj. Slikanica spregovori o tem, da je drugačno lahko lepo, vznemirljivo in zanimivo. Takšno je sicer tudi gledanje televizije za slona Bomboma, ki se je naselil h Gašperju, a je hkrati še nekaj drugega – zasvojljivo. Slikanico lahko torej beremo tudi kot opozorilo, kako med gledanjem televizije resnično življenje teče mimo, z namigom, da ga je nemara le škoda. Besedilo je blago zabavno, prav takšne so tudi ilustracije. (GK)

7. **KALIN, Ana: Nala.** Ilustr. Maša Kozjek. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2019. (Knjižnica Čebelica ; 462), 15 str.
b

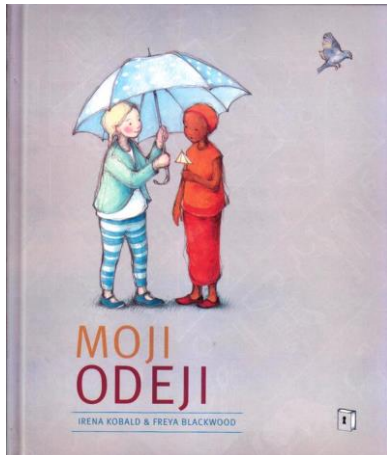
Afrika, družina, Kenija, posvojitev, posvojeni otroci, večkulturnost

8. **KOBALD, Irena: Moji odeji.** Ilustr. Freya Blackood. Prev. Barbara Majcenovič Kline. Hoče: Skrivnost, 2014. zlata hruška
1.

deklince, domotožje, prijateljstvo, priseljenci, večkulturnost, selitve, jeziki, večjezičnost

Deklica se zaradi vojne s tetko preseli iz Afrike v Avstralijo, kjer se ji vse zdi nenavadno, varno se počuti samo v stanovanju, kjer se ovije v "odeje" svojih domačih besed in glasov. Toda v parku kmalu sreča deklico, ki jo vabi k igri in jo vztrajno uči besed svojega jezika. Slikanica avstralskih avtoric obravnava problem begunskih otrok, ki se zaradi svoje drugačnosti v novem okolju počutijo izgubljeni in nesrečni. Besedilo na izviren način ubeseduje prvotno kulturo kot toplo odejo, poudarja bivanjski pomen materinščine, nadalje pa opozarja na nujnost učenja jezika novega okolja, spoznavanja drugačnega načina komuniciranja in druge kulture, opozarja na nujnost "tkanja druge odeje" za oblikovanje identitete in novih možnosti obstoja. Morda še prepričljivejše kot izčiščenemu besedilu to

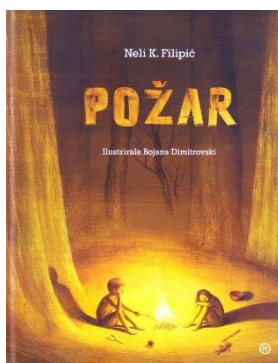
uspe ilustraciji, ki vtke v odeji zelo različne podobe obeh kulturnih okolij in ju tudi obarva z različnima barvama (oranžno in modro). Malo zmoti le nepravilni prevod dekličinega imena v Kozolec, ko pa je že iz ilustracije jasno, da izvaja kolo in ne prevrača kozolcev. Visoko kakovostna slikanica je sporočilna in v estetski užitek tako mladim kot odraslim bralcem. (TJ)

9. **KODRIČ Filipić, Neli: Požar.** Ilustr. Bojana Dimitrovski. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2018. (Zbirka Velike slikanice), 34 str. zlata hruška b, za starše in strokovne delavce

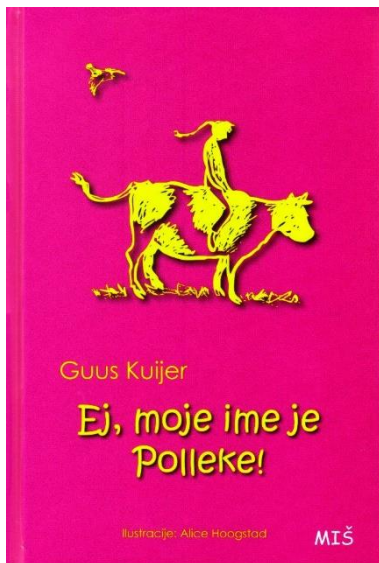
begunci, drugačnost, medkulturnost, pomoč, požari, solidarnost, strpnost, večkulturnost

V poezijo barv in besed sta se odlično povezali ilustratorica s srbskimi koreninami in pisateljica, ki ji tematike strpnosti, nasilja in odnosa do drugačnosti nikakor niso tuje (Ali te lahko objamem močno?, 2011; Punčka in velikan, 2009; Superga, 2015; Na drugi strani, 2006), saj etične probleme postavlja v ospredje svojih del. Simbolična, poetična in brezčasno zasnovana zgodba o begunstvu, ki presega prostor in čas, je namenjena več generacijam bralcev. Zgodba, ki s svojo izčiščenostjo in jedrnatostjo spominja na priliko o svetopisemskem eksodusu, posodablja bolečo problematiko iskanja nove domovine, ki jo človeštvo "izkuša" že od nekdaj. Čudovite barvne (pris)podobe so "freske" močnih čustev in občutij, ki jih ilustratorica razgrne pred svoje bralce na način, da lahko njeno pripoved berejo tudi brez besed. Izrazno močna besedilna poanta trka na bralčevo vest in njegovo sočutje in poziva k strpnemu sobivanju, solidarnosti, sodelovanju in spoštovanju drugačnosti. Slikanica je bila v letu 2017 nominirana za nagrado desetnica. (IMČ)

10. **KUIJER, Guus: Ej, moje ime je Polleke!.** Prev. Mateja Seliškar Kenda. Ilustr. Alice Hoogstad. Dob pri Domžalah: Miš, 2012, 99 str. zlata hruška 2., za starše in strokovne delavce

deklice, družina, Nizozemska, priseljenci, smrt, večkulturnost, pesniki

V mladinskem romanu *Ej, moje ime je Polleke*, ki ga je napisal našim bralcem že znani, v domovini in tudi v svetovnem merilu pa priznani nizozemski pisatelj Guus Kuijer (prejemnik nagrade ALMA, 2012), se slovenski bralci znova srečajo s svojo staro znanko, trinajstletno prikupno, zabavno in zvedavo Polleke. V tem delu, ki kot zadnje sledi štirim predhodnim, v slovenščino že prevedenim zgodbam (*Naj ljubezen gori kot plamen, amen* (2006); *Raj je tukaj in zdaj* (2009); *Ko sreča trešči kot strela* (2010); *Čez obzorje z vetrom na morje* (2011), katerih glavna junakinja je omenjena nizozemska deklica, se Polleke, medtem ko preboleva dedkovo smrt, sooča s tujimi kulturami, ki jih poosebljata dve njej ljubi osebi. Prva je njen fant Mimoen, priseljenec, čigar korenine segajo k Berberom v Maroko, druga pa je njena dobra prijateljica Consuelo, ki je po rodu Mehičanka. Oba jo spoznavata z lastnimi, v romanu duhovito prikazanimi običaji in navadami, ki lahko zaradi svoje drugačnosti pri ljudeh sprožajo začudenje in nerazumevanje ter najstnikom povzročajo preglavice in celo težave, vendar pa na svoj nenavadni način kljub vsemu dokazujejo, kako je kulturno raznovrstnost potrebno spoštovati, gojiti in ohraniti, predvsem pa mladim bralcem sporočajo pomembno družbeno poanto. Ta je, da so si vsi ljudje v svojem najglobljem bistvu podobni in da se na najpomembnejšem, duhovnem področju življenja zunanjim različnostim navkljub med seboj ne razlikujejo. (ZSV)

11. LENNON, John: Pomisli = Imagine. Ilustr. Jean Jullien. Prev. Milan Dekleva. Kranj: Narava, 2017, 32 str.

2., za starše in strokovne delavce

enotnost sveta, mir, mirovna gibanja, poezija, prijateljstvo, solidarnost

12. LESTRADE, Agnès de: Dežela Velike tovarne besed. Prev. Ana Ambrož; ilustr. Valeria Docampo; Ljubljana: Kres, 2009, 34 str. zlata hruška

b, za starše in strokovne delavce

besede, čustva, diktatura, ljubezen, pohlep, revščina, svoboda

Subverzivno naravnani slikaniški svet ustoličuje Besedo kot najvišjo vrednoto dane stvarnosti; (ne)dostopna, kupljiva in vpeta v primež družbene diferenciacije privzame lastnosti materialnih dobrin potrošniškega sveta in kot taka z rahlo bizarnim, a vsekakor izvirnim prijemom zamaje zakoreninjeni stereotip o svoji vrednosti. Da bi jo lahko izgovoril, jo moraš pogoltniti. Da bi jo lahko pogoltnil, jo moraš kupiti. Še več: nekatere besede so bolj dragocene od drugih. Beseda je torej rezervirana za premožnejše, moč besede pogojuje moč denarja. A čeprav se zdi sporočilo vse prej kot optimistično, je prav potujitveni efekt tisti, ki povsem eksplicitno izpostavi polno in pravo vrednost komunikacije zunajslikaniškega sveta, ki ji družbena razslojenost ne more do živlega: prožnost, gnetljivost, predvsem pa neomejena razpoložljivost besed posameznika oblikuje in vedno znova osvobaja. Gladko drsenje v tujost upodobljene realnosti omogoča puščobna atmosfera ilustracij, na katerih iz brezizrazno pustega ozadja prihajata v ospredje oba protagonista, Filip in Sara, polnokrvna in samosvoja, željna stika, bližine in dotika besed. Neprecenljivost prave in žive komunikacije je v njeni resnici – govoriti in živeti, čutiti, se boriti za izgovorjeno. Beseda, ki ni vseprisotna in razpoložljiva, ki v svoji izvorni pojavnosti ne more biti vnaprej dana, raziskuje različne izraze bližine ter ponuja v pretres temeljna izhodišča o moči, (ne)omejenosti in vrednosti medsebojne komunikacije. (KP)

13. LEVSTIK, Fran: Kdo je napravil Vidku srajčico. Ilustr. Roža Piščanec. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2019 (Zbirka Velike slikanice), 20 str. zlata hruška
b

dečki, družina, oblačila, pomoč, revščina, živali v domišljiji, ekologija

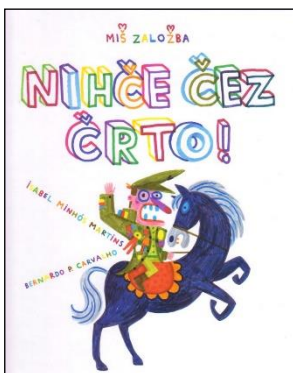

Pravljico o revnem Vidku in prijateljicah živalih je Levstik prvič objavil leta 1877 v 3. številki Vrtca, kot slikanica pa je prvič izšla šele leta 1955 v zbirki Čebelica s čudovitimi litografijami Rože Piščanec. Od tedaj je besedilo, ki ga je za Čebelico jezikovno posodobila in za zadnji odstavek, nekakšen modrostni zaključek Vidkove mame, verjetno skrajšala urednica Kristina Brenkova, doživelo številne ponatise v različnih izdajah, a vse z ilustracijami Rože Piščanec. Brez pretiravanja lahko rečemo, da je Levstik, ki tudi sicer velja za našega učitelja dobrega pisanja v slovenščini, s to zgodbo že pred več kot sto tridesetimi leti postavil zgled smiselnega pisanja o ekologiji. Medtem ko se sodobno modno pisanje o okoljskih problemih v neekoloških količinah zadovoljuje z nešteto različicami premetavanja smetnjakov, davečih štokelj in računalniško bistrim otrok, ki lovijo okoljske zločince, Levstik v nekaj potezah predstavi bistvo: da smo brez sodelovanja z naravo še bolj revni kot sicer, saj je prav sleherno bitje pomemben člen našega preživetja. In to mora vedeti mali Videk še pred vstopom v šolo! (VZ)

14. MARTINS, Isabel Minhós: Nihče čez črto! Ilustr. Bernardo P. Carvalho. Prev. Katja Zakrajšek.
Dob: Miš, 2019, 34 str. zlata hruška
b, 1., za starše in strokovne delavce

avtoritarnost, diktatorji, družbena gibanja, družbena moč, junaki, nasilje, pogum, teror, upor, uporništvo, vojaki

Na prvi pogled se zdi, da gre za slikanico brez besed, saj je prvih sedem desnih strani praznih, le v pregibu knjige stoji oborožen stražnik, ki nikogar ne spusti na drugo stran. Na levih straneh se medtem zbira vedno več ljudi, ki prepričujejo stražnika o nesmiselnosti njegove naloge. Šele ko nek deček brčne žogo na drugo stran, slikanica postane takšna kot smo jo vajeni. Pravzaprav imamo opravka z domiselno, vizualno bogato – ilustracije so narisane s flomastrom in so polne presenečenj – in igrivo mojstrovino, ki se lahko bere na različne načine. Ob glavni zgodbi se lahko sprašujemo, kako je z izpolnjevanjem nesmiselnih ukazov, pozorni bralec in gledalec bo v knjigi našel tudi mnoge stranske zgodbe. Najmlajši se s knjigo lahko le igrajo skrivalnice in poiščejo lastnike odvrženih predmetov s konca knjige. Slikanica je leta 2015 prejela portugalsko nacionalno nagrado za najlepše ilustrirano otroško knjigo, leta 2017 pa nemško nagrado Deutscher Jugendliteraturpreis za najboljšo slikanico. (TO)

15. MLAKAR, Črnič Ida: Tu blizu živi deklica. Ilustr. Peter Škerl. Ljubljana: KUD Sodobnost International, 2019. (Gugalnica: zbirka najboljših slikanic), 24 str. zlata hruška
1., 2., za starše in strokovne delavce

deklice, diskriminacija, drugačnost, ksenofobija, osamljenost, predsodki, psihično nasilje, revščina, socialna izključenost, šole, vrstniki

Literarni junaki, ki jih je avtorica ustvarila doslej (živali, čaravnice ali hiše), so nam všeč tudi zato, ker znajo biti občutljivi za počutje drugega (jeza, žalost, sreča, solidarnost, ljubezen ...), hkrati pa so polni humorja in življenjske radoživosti. V tej slikanici pa sta humornost in radost prvič popolnoma izključeni. Obredna zgradba pripovedi ima dvanajst delov izginjanja. Od januarja do decembra se zvrstijo postaje, na katerih deklica odlaga svoja ne-imetja: lepoto, bogastvo, dom, prijateljstvo, ime, glas, vidnost, telo, zgodovino, spomin in nazadnje obstoj. Na zadnji postaji tega zanikovalnega póta se avtorica neposredno sreča z bralcem: izginil je nekdo, »takšen, kot sva ti in jaz«. V pretresljivo celoto spletena izpovedna moč pisateljice in ilustratorja je brez sentimentalnega okrasja. Brez upanja? Ne. Sama kritičnost besedila je že afirmacija upanja. Upanje seva tudi skozi barvne meglice čudovitih akvarelov in se končno izriše kot grafit na zidu: tukaj smo, vaši smo. (VZ)

16. PAVČEK, Saša: Rumi in kapitan. Ilustr. Ejti Štih. Dob: Miš, 2018, 67 str.

1.

begunci, dobrota, jadrnanje, jadrnice, kapitani, mačke, morje, pirati, pogum, pomoč, prijateljstvo, pripoved v verzih, psi, pustolovščine, reševanje, živali v domišljiji

17. SCHAMI, Rafik: Kako se je pogumni očka nehal bati tujcev. Prev. Tina Mahkota. Ilustr. Ole Könnecke. Hlebce: Zala, 2016, 32 str.

b, za starše in strokovne delavce

črnci, deklice, drugačnost, humor, ksenofobija, medkulturnost, nestrpnost, očetje, prijateljstvo, večkulturnost

18. SILEI, Fabrizio: Avtobus Rose Parks. Ilustr. Maurizio A. C. Quarello. Prev. Dean Rajčič.

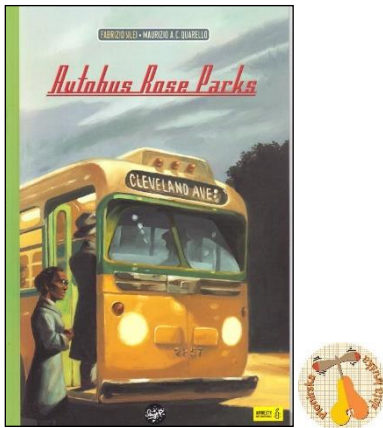
Ljubljana: Sanje, 2015, 40 str. zlata hruška

2., za starše in strokovne delavce

Amerika, človekove pravice, dedki, pogum, rasizem, Rosa Parks (1913–2005), spomini, stoletje, upor, vnuki, ZDA

Večkrat nagrajena slikanica pisatelja in sociologa, ki zase pravi, da je "raziskovalec človeškega življenja", ter uveljavljenega ilustratorja je pripoved o zgodovinsko prelomnem dogodku v Alabami, na podlagi katerega je ameriško vrhovno sodišče rasno razlikovanje razglasilo za nezakonito. Zgodba starca, ki v muzeju Henryja Forda vnučka seznanja s preteklimi, z rasizmom zaznamovanimi razmerami, v katerih so še nedolgo nazaj živeli Afroameričani, je okvir še pomembnejše vsebine. Ob razstavljenem starem avtobusu, v katerem se je leta 1955 odločna temnopolta šivilja Rosa Parks uprla

tedanjim pravilom in ni odstopila svojega sedeža belcu, kar je sprožilo temeljne družbene spremembe, dedek svojega vnuka spodbuja, naj bo pogumen in močan, da bo zmožel vztrajati pri svojih načelih, ko bo avtobus zgodovine pripeljal mimo njega. Nauk zgodbe je, da se moramo ljudje znati mirno, a neustrašno postaviti za tisto, v kar verjamemo, saj lahko vsak izmed nas vsaj malo pripomore k izboljševanju sveta. (ZSV)

- 19. SIMČIČ, Marko: Čarobni kombi.** Ilustr. Matjaž Schmidt; Ljubljana: Mladinska knjiga, 2003 (Knjižnica Čebelica; 403), 16 str.
b

avtomobili, bogastvo, dečki, delo, družina, mesta, revščina, Slovenija, vozila

- 20. VADAS, Marek: Na begu.** Ilustr. Daniela Olejníková. Prev. Diana Pungeršič. Medvode: Malinc, 2018, 46 str.
2.

beg, begunci, distopija, dobro in zlo, družbeni konflikti, migracije, nasilje, očetje in sinovi, prijateljstvo, psi, tujina, večkulturnost

- 21. VELTHUIJS, Max: Žabec in tujec.** Prev. Mateja Seliškar Kenda. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2005, 24 str.
b

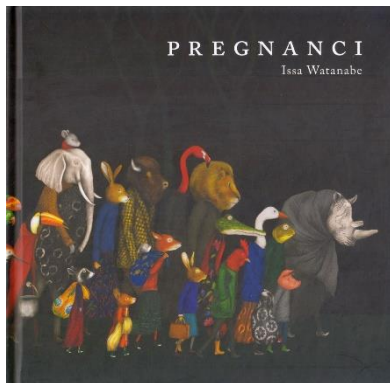
drugačnost, ksenofobija, prijateljstvo predsodki, žabe, živali v domišljiji

- 22. WATANABE, Issa: Pregnanci.** Ilustr. Issa Watanabe. Ljubljana: Sanje, 2019 (Zbirka Sanjska knjigica), 34. str. zlata hruška
1., za starše in strokovne delavce

begunci, brez besedila, izgnanstvo, migranti, smrt, žalost, živali v domišljiji

Ko je na začetku begunske krize perujska ilustratorka Issa Watanabe videla pretresljive posnetke otrok v begunskih taboriščih, je začela risati. »V glavi nisem imela kakega posebnega scenarija /.../ imela sem samo občutek, da moram nekako razložiti zgodbo teh otrok in toliko drugih«, je avtorica dejala ob izidu njene slikanice brez besed. Kolona prestrašenih in utrujenih živali, pregnanih iz svojih domov in družin beži prek črnega ozadja zanikanja, ki grozi, da bo pogoltnila njihova imena in njihovo prihodnost. Slikanica ne prikriva resničnosti, s podobami živali jo zgolj prilagodi otrokovemu razumevanju. Narisani drobci vsakdanjega življenja (kuhanje, vzorci na oblačilih, spanje, medsebojna

pomoč) otroku približajo resničnost tragedije, spodbujajo empatijo in solidarnost. Slikanica je nastala v okolju, kjer je pred 83 leti nastala »Guernica« (Picasso, 1937), kar ji daje pridih sorodnosti v protestu proti nesmiselnemu vsakršnemu zatiranju. Zelo primerna za družinsko branje in pogovore v šoli. (VZ)

- 23. ZUBIZARRETA, Patxi: Usoa, prišla si kot ptica = Usoa, llegaste por el aire.** Prev. Barbara Pregelj. Ilustr. Elena Odriozola. Medvode: Malinc, 2012, 26 str.
b

Afrika, deklice, revščina, večkulturnost, vojne, posvojitve

- 24. ZUBRZYCKA, Elżbieta: Lev: pravljica o dveh kraljih.** Ilustr. Monika Pollak. Prev. Lidija Cerk. Ljubljana: Koleda, 2008, 39 str.
b

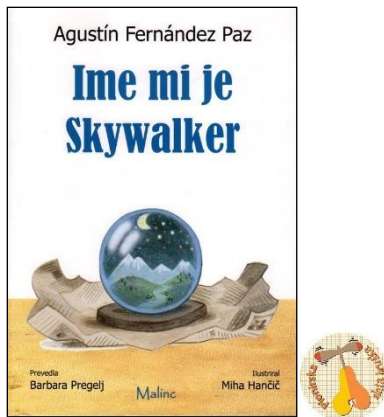
demokracija, elite, kralji, krivice, levi, modrost, poštenost, pravičnost, privilegiji, strahovlada

ZGodbice

- 25. FERNÁNDEZ Paz, Agustín: Ime mi je Skywalker.** Prev. Barbara Pregelj. Ilustr. Miha Hančič. Medvode: Malinc, 2015, 94 str. zlata hruška
1., za starše in strokovne delavce

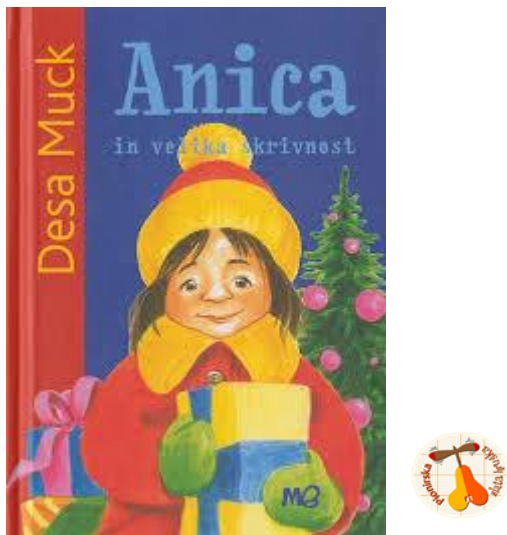
berači, brezdomci, deklice, drugačnost, prijateljstvo, revščina, sočutje

Vodilni španski avtor za mladino, ki piše v galicijsščini in je za svoje ustvarjanje prejel več prestižnih nagrad, se nam s pričujočim romanom v slovenščini predstavlja prvič. Deklica Raquel živi nasproti nakupovalnega središča, kamor se vsak dan steka množica ljudi, nihče pa ne opazi moža, ki vsak dan negibno stoji pred vhodom. Raquel posumi, da je neviden, saj ga mimoidoči ne opazijo. Kmalu se z njim spoprijatelji in izve za njegovo skrivnost; nevidni mož po imenu Skywalker prihaja z oddaljenega planeta, z nalogo preučevati ljudi na Zemlji. Odličen preplet realnega in domišljjskega razkriva globalne družbene razpoke in opominja na prepogosto pozabljene človeške vrednote, kot so sočutje, pomoč, solidarnost itd. Zgovorne črno-bele ilustracije doprinesejo k poglobljeni bralski izkušnji, intenzivnost upovedenega pretrese. Sodobno sporočilo se brezkompromisno zazira v nas z vprašanjem: "Tudi ti hodiš mimo?" Posebej velja opozoriti na spremno besedo Marije Uršule Geršak in Barbare Pregelj. (KP)

- 26. MUCK, Desa: Anica in velika skrivnost.** Ilustr. Ana Košir. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2004, (Zbirka Anica), 60 str. zlata hruška
1.

božič, darila, prazniki, prijateljstvo, revščina, vrline

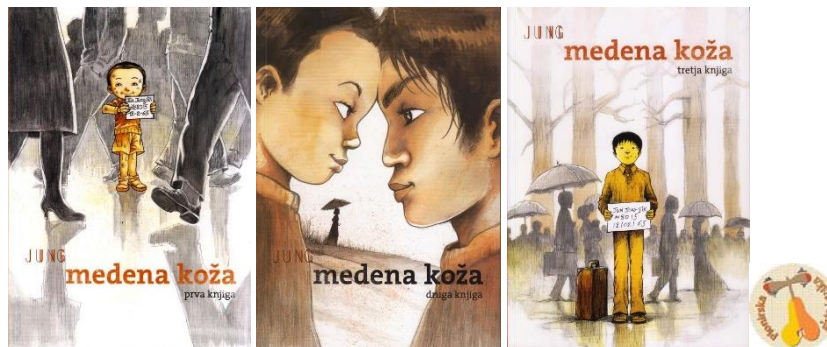
Zbirka kot založniški projekt uveljavlja tip knjige s krajšim besedilom, veliko ilustracijami, večjimi berljivimi črkami in poudarjenim razmikom med vrsticami, s čimer je programske usmerjena na ciljno skupino otrok v prvem triletju osnovne šole. Kot avtorski projekt Dese Muck in Ane Košir pa prinaša tudi omembe vreden presežek: rahlo žanrsko obarvane zgodbe najprej odlikuje izostren občutek za realnost vsakdanjega življenja sodobnih otrok in iskrenost njegovega opisovanja. Prepričljivost pripovedi izhaja iz domišljeno izbranega glavnega literarnega lika, simpatične in čuteče osemletne Anice, ki se različnih problemov šolskega in družinskega življenja (vrstniškega nasilja, problema smrti, prijateljstva in odnosov v družini) loteva z veliko mero dobre volje in s pozitivno naravnostjo. S svojim otroško naivnim, a vendar angažiranim sočutjem vzbuja pri bralcih pozitivno identifikacijo in služi kot zgled za ravnanje v podobnih težavah. Ta neopazna vzgojnost, ki je podprta z ravno pravšnjo mero humorja, ustvarja potrebno distanco, s katero se avtorica ob tragičnih dogodkih uspešno izogne pretirani vznosenosti. Vse te pogloblitve kvalitete zbirke pa lepo dopolnjujejo tudi realistične, s toplino izniansirane ilustracije in tako ne preseneča, da je bila Anica že večkrat izbrana za Mojo najljubšo knjigo po izboru mladih bralcev ter je v letu 2005 prejela tudi Levstikovo nagrado, po literarni predlogi pa je bila posneta tudi TV nadaljevanka. (IMČ)

STRIPI

- 27. JUNG: Medena koža. 1-3.** Prev. Maja Meh. Ljubljana: Društvo za oživljanje zgodbe 2 koluta, 2014-2015, 3 zv. zlata hruška
4., za starše in strokovne delavce

avtobiografije, Belgija, biografije, družina, izseljenci, Jung, 1965, Korejci, mladostniki, odraščanje, otroštvo, posvojitvev otroka druge rase, Južna Koreja

Roman v stripu (grafični roman) je Jungova avtobiografska pripoved. Rojen je bil v Koreji in leta 1971, ob koncu korejske vojne, ko je imel pet let, zapuščen in med tisočimi otroki posvojen na Zahod. Po njegovih treh knjigah je bil leta 2012 posnet tudi celovečerni animirano-dokumentarni film. V prvi knjigi upoveduje predvsem svoj prihod v Belgijo in odnose s krušnimi starši, s sestrami in brati ter vrstniki v šoli, omenja tudi prve spolne izkušnje in misel na samomor. V belgijski družini in v vasi se ni počutil vedno najbolje, čeprav ni bil edini Azijec oziroma prav zato (bilo ga je sram, da je zapuščen otrok, imel je nerazčiščen odnos s krušno materjo, ki ni znala pokazati svojih čustev, spraševal se je, kdo so njegovi biološki starši). Bil je problematičen otrok, ki ni zmožel najti pravega stika z okolico, zatekal se je v domišljjski svet ter veliko risal. V drugi knjigi ponovno razmišlja o odnosih v svoji belgijski družini ter z vrstniki v šoli, o bolečinah odraščanja in iskanju lastne identitete, ki je bilo zaradi posvojitve in večkulturnosti specifično. V tretji knjigi predstavlja svoje mladostništvo in začetke ustvarjanja stripov, predvsem pa potovanje v Korejo, ko mu je že skoraj 40 let (tudi zato, ker snemajo film po njegovi prvi knjigi). Tam končno sprejme svojo osebno dediščino, ki je sicer boleča, a dragocena, ker je pač edino, na čemer lahko razvija svojo osebnost in ustvarjalnost ter nadaljuje življenjsko zgodbo. Jung v črno-beli tehniki in z na videz preprostimi risbami, ki pa jih mestoma preveva presunljiva poetičnost, svojo lastno zgodbo o večnem iskanju identitete (ki je zaradi posvojitve in večkulturnosti vendarle specifično) izriše z blagim humorjem in globokim razmislekom. Odlični romani v stripu so kakovostno branje tako za mladostnike kot za odrasle. (TJ)

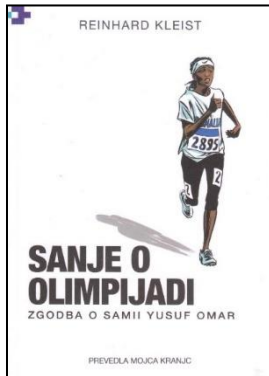

- 28. KLEIST, Reinhard: Sanje o olimpijadi: zgodba o Samii Yusuf** Prev. Mojca Kranjc. Prevalje: Zavod VigeVageKnjige, 2017. 149 str. zlata hruška
3.

atletinje, begunci, družbene razmere, olimpijske igre, Omar, Samia Yusuf, 1991-2012, šport, vojne, nasilje, Somalija, stripi, tek

Črno-beli risoroman o somalski atletinji Samii Yusuf Omar je nastal na podlagi literarizirane biografije Nikoli ne reci, da te je strah, avtorja Giuseppeja Catozzelle (2016, Mladinska knjiga). Samia je leta 2008 v teku na 200 metrov tekmovala na olimpijskih igrah v Pekingu. Zaradi državljanske vojne v Somaliji se je odločila iz države pobegniti ter nadaljevati svojo športno kariero v Evropi. Leta 2012 je

med poskusom prebega iz Libije v Italijo utonila, stara komaj 21 let. Črno-bele ilustracije risoromana njeno težavno in tragično pot čez Sredozemsko morje še dodatno aktualizirajo in oživljajo, hkrati pa nas opozarjajo na pretresljive zgodbe številnih beguncev, ki jih vsakodnevno spremljamo v medijih. (PP)

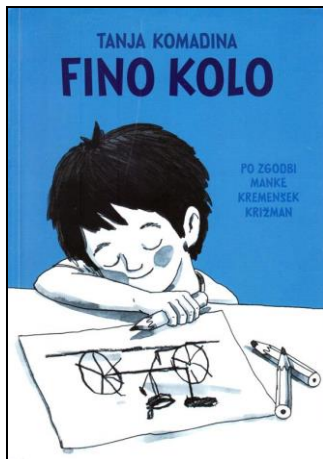
- 29. KOČJAN, Matej: Drug drugemu drug.** Besedilo Darko Nikolovski. Ljubljana: Forum, 2018. (Posebna izdaja revije Stripburger) (Zbirka,, 61 str. 3.

begunci, dekleta, Evropa, mačke, migranti, nasilje, pomoč, prijateljstvo, preživetje, terorizem, večkulturnost

- 30. KOMADINA, Tanja: Fino kolo: po zgodbi Manke Kremenšek Križman.** Spr. beseda Bojan Albahari. Ljubljana: Forum, 2014. (Posebna izdaja revije Stripburger) (Zbirka Minimundus), 64 str. zlata hruška 2.

begunci, Bosanci, kolesa, otroci, prijateljstvo, priseljenci, Slovenija, vojne, vojne žrtve, želje, stripi

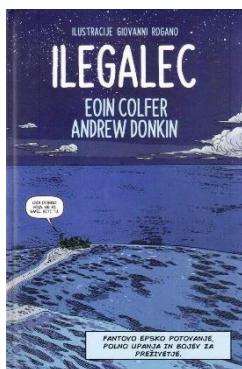
Prvošolec Mile, ki živi z mamo v Mostarju, si zelo želi kolo znamke Freetime, ki ga zagleda v izložbi. Morda bi ga celo dobil, če ne bi (leta 1991) izbruhnila vojna, zaradi česar se Mile (leta 1993) preseli v Ljubljano, k svoji daljni sorodnici. Dečka muči domotožje, čeprav so ga otroci hitro sprejeli medse; največ se druži z deklico Lano, ki nekega dne dobi prav takšno kolo ... Zgodba v stripu tenkočutno prikazuje stisko begunskega otroka. Kot da bi lahko s kolesom, kakršnega si je želel v domačem kraju, premagal domotožje in materino odsotnost. Na simbolni ravni ima kolo podobno funkcijo kot čudežni predmet v pravljici. Toda življenje v svetu, kjer nedaleč od otrok divjajo vojne, pač ni pravljica, in ljudje tudi v svobodnem svetu niso samo dobri. Še več, so lahko zelo nepremišljeni in kruti; "Balkan cigan", ti dve žaljivi besedi sta se mu globoko zarili v srce. Pretresljivo mladinsko zgodbo je mlada ilustratorka Tanja Komadina – to je njen stripovski prvenec – narisala po predlogi Manke Kremenšek Križman iz zbirke kratke proze Dvoriščna okna (MK, 2009), ki jo knjižničarji uvrščamo med literaturo za odrasle; tudi strip se bo dotaknil tako mladih kot odraslih bralcev. (TJ)

31. **RIGANO, Giovanni: Ilegallec.** Ilustr. Giovanni Rigano. Tekst Eoin Colfer, Andrew Donkin. Prev. Neža Vilhelm. Jezero: Morfemplus, 2018, 122 str. zlata hruška 2.

Afrika, begunci, mednarodni kriminal, migranti, nevarnost, otroci, potovanja po morju, preživetje, tihotapstvo, vojne

Priznanega irskega pisatelja nedvomno poznamo po seriji knjig o mladem brihtnežu Artemisu Fowlu. V pričujočem stripu pa se avtor posveti popolnoma drugačni tematiki. Moči je združil s še enim priznanim avtorjem mladinske literature, Andrewom Donkinom, ki se je specializiral za risoromane, ter Giovannijem Riganom, ilustratorjem že omenjenega Artemisa Fowla. Lotili so se aktualne tematike ilegalnih prebežnikov, nevarnega potovanja po morju, mednarodnega kriminala in tihotapljenja ljudi. Spremljamo zgodbo o Ebu, dečku iz Gane, ki se čez Saharo, preko Tripolija odloči za prebeg v Evropo. Zanj v Gani ni prihodnosti. Sestra je že odšla pred časom, starši so umrli. Ko nepričakovano odide še brat, se mu Ebu odloči slediti. Po srečnem naključju se najmeta v Tripoliju in skupaj nadaljujeta pot čez Sredozemsko morje. Nevarnosti prežijo vsepovsod. Eba pokonci drži samo še upanje na boljše življenje. Zgodbo odlikujeta tudi odlična realistična, skoraj dokumentarna ilustracija. (PP)

32. **STEPANČIČ, Damijan: Superga.** Napisala Neli Kodrič Filipič. Ilustr. Damijan Stepančič. Ljubljana: Mladika, 2015. (Knjižna zbirka Strip), 71 str. 3.

Afganistanci, azil, begunci, begunska pot, migranti, preživetje, Slovenija

RESNIČNOST

- 33. Anderson, Laurie Halse: Krik.** Prev. Andreja Blažič Klemenc. Izola: Grlica, 2021, 252 str.
4., za starše in strokovne delavce

cenzura, cenzura pisanja, družba, družine, odraščanje, pisateljevanje, revščina, spolno nasilje, spolna zloraba, spomini, psihične travme, ženske

- 34. AHMETAJ, Jasmina, Marta Gregorčič: Dekle z bonboni.** Spremnno besedilo Marta Gregorčič. Maribor: Frekvenca, socialno-kulturno združenje nemirnih in aktivnih; Ljubljana: Založba/*cf, 2013, 268 str.
4., za starše in strokovne delavce

dekleta, družina, islam, Maribor, Nemčija, nasilje, običaji, odraščanje, otrokove pravice, poroka, Romi, Slovenija, večkulturnost, zlorabe, ženske

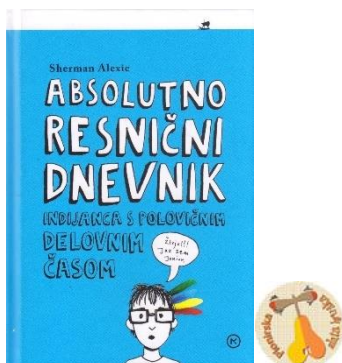
- 35. AL Mansour, Haifaa: Zeleno kolo.** Prev. Neža Božič. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2020. (Zbirka Sinji galeb ; 348), 309 str.
2.

dekleta, družbeni položaj, družinski odnosi, Islam, kolesarstvo, matere in hčere, odnosi med spoloma, odraščanje, prijateljstvo, samorealizacija, Savdska Arabija, spolna neenakost, spolna diskriminacija, šole, uporništvo

- 36. ALEXIE, Sherman: Absolutno resnični dnevnik Indijanca s polovičnim delovnim časom.** Ilustr. Ellen Forney. Prev. Andrej E. Skubic. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2018. (Zbirka Žepnice / Mladinska knjiga), 252 str. zlata hruška
4., za starše in strokovne delavce

fantje, Indijanci, indijanski rezervati, mladostniki, košarka, odraščanje, rasni odnosi, samopodoba, severnoameriški Indijanci, srednje šole, večkulturnost

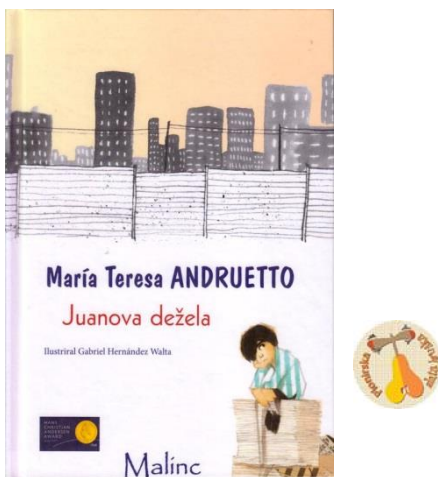
Avtor indijanskega rodu, ki je odraščal v rezervatu Spokane, je v prvoosebni pripovedi – v obliki Juniorjevega dnevnika – vgradil vrsto avtobiografskih elementov in izkušenj iz okolja, kjer vladajo rasni odnosi med severnoameriški Indijanci in belci. Junior je izjemno bister in želi preseči usodo večine pripadnikov svojega plemena, vpiše se v srednjo šolo, na katero hodijo sami belci. Avtor predstavi, kako na razvoj mladostnika in na oblikovanje njegove samopodobe vplivajo izobraževanje, šport (košarka), literatura (tako branje kot pisanje) in medsebojni odnosi med ljudmi različnih ras, veroizpovedi in življenjskih nazorov. Avtor je kritičen do obeh strani, ki različno sprejemata Juniorjevo odločitev, in opozori tudi na to, da si najbrž obvezno osamljen, če si drzneš živeti "drugačnost". Odlično besedilo je humorno, napisano privlačno in obogateno z risbami (stripi). Slovenskemu bralcu je lahko tudi v razmislek o izzivih, ki jih v naše okolje prinaša vse več migrantov. (TJ)

- 37. ANDRUETTO, María Teresa: Juanova dežela.** Prev. Barbara Pregelj. Ilustr. Gabriel Hernández Walta. - Medvode: Malinc, 2014, (Zbirka Državljeni sveta), 85 str. zlata hruška 2.

Argentina, dečki, deklice, družina, ljubezen, mesta, odpadki, podeželje, prijateljstvo, revščina, skupnost

To je prva knjiga plodovite sodobne argentinske avtorice, Andersenove nagrajenke 2012, prevedena v slovenščino. Juanova dežela je Argentina, ki ob vojaški diktaturi doživlja gospodarske zlome in grozljivo represijo. Številne družine tako obubožajo, da se znajdejo v naselju Karton na robu vele mesta. Preživljajo se s tem, da ponoči zbirajo steklenice, papir in druge odpadke ter jih potem prodajajo. V teh hudih razmerah se porodi najprej prijateljstvo in nato ljubezen med otrokoma Juanom in Anarino, ki premaga vse hudo in najhujše, da se lahko po več letih končno kot odrasla vrneta na podeželje, kjer prav tako živita zelo skromno, vendar v stiku z naravo, in zadovoljno s svojimi otroki ... Ljubezenska zgodba je univerzalna, tudi upovedena tako, saj je avtorica uporabila strukturo tradicionalne pravljice. Večplastno besedilo, brez moraliziranja, estetsko domiselno in osupljivo prefinjeno, lahko presune in prevzame tako mlade kot odrasle bralce. Besedilo ni obsežno (52 str.), dopolnjujejo ga izjemne črno-bele ilustracije, ki jih je prispeval vsestranski španski likovni ustvarjalec Gabriel Hernandez Walta. Ilustracije zavzemajo razmeroma veliko prostora in poudarjajo mračno dogajalno okolje besedila. Izpopolnjena kombinacija izčiščenega besedila in prav tako izčiščene ilustracije je privlačno in bralno nezahtevno berivo tudi za manj zahtevne, t. i. oklevajoče bralce, tako mladostnike kot odrasle. In še več, knjiga je oblikovana v skladu s priporočili za oblikovanje gradiv za bralce z disleksijo. Vsekakor je vredno opozoriti tudi na izčrpno spremno besedo prevajalke dr. Barbare Pregelj. (TJ)

- 38. ANDRUETTO, María Teresa: Stefano.** Prev. Barbara Pregelj. Ilustr. Francisco Tomsich. Sprembes. Barbara Baloh, Francisco Tomsich. Medvode: Malinc, 2018. (Zbirka Državljeni sveta), 135. str.
4., za starše in strokovne delavce

Argentina, delo, domovina, emigranti, Italija, izseljenci, ljubezen, matere in sinovi, mladostniki, odrašanje, potovanja, revščina, spomini, tujina, večkulturnost

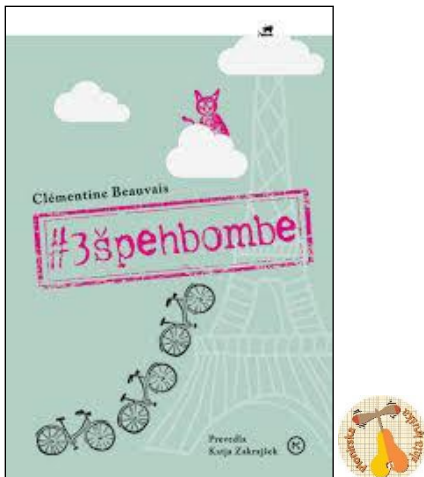
- 39. BARVA kože: zgodbe o rasizmu.** Prev. Nina Zabukovec. Spr. beseda Brankica Petković. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2006. (Knjižnica Sinjega galeba; 319), 224 str.
3., za starše in strokovne delavce

rasizem

40. BEAUVAIS, Clémentine: #3špehbombe. Prev. in sprem. bes. Katja Zakrajšek. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2019. (Zbirka Odisej), 279. str. zlata hruška 3., za starše in strokovne delavce

debelost, dekleta, družbena omrežja, družbeni problemi, Francija, kolesarjenje, svetovni splet, odrasli, odraščanje, potovanja, predsodki, prijateljstvo, psihično nasilje, pustolovščine, samopodoba, šole, vrednote, zasmehovanje

Za naslovom se skriva sodobna vsebina, ki se dogaja deloma na cesti, deloma na družbenih omrežjih. Na njih poteka tudi tekmovanje za naj špehbombe, torej za najgrše punce na šoli. Zmagovalke Mireille, Astrid in Hakima kmalu ugotovijo, da imajo (še) nekaj skupnega – vse si želijo biti 14. julija na vrtni zabavi v Elizejski palači, zato se med poletnimi počitnicami usedejo na kolesa in se odpravijo v Pariz. Roman se torej dogaja med srečanji z zanimivimi posamezniki in zapleti v obliki sabotaže, vremenskimi muhavostmi itd., a njegovo „potovalno“ lahkotnost uravnovežijo kompleksnejša vprašanja, npr. kako preprečiti tovrstna spletna tekmovanja ... Pripoved je jezikovno razgibana, duhovita prvoosebna pripovedovalka Mireille pa je tudi mojstrica slikovitih opisov. #3špehbombe imajo dejansko vse, kar je potrebno za uspešnico: nekonvencionalne junakinje, nekaj resnosti, zabavnosti in napetosti, gibanje, pôt in solze ter srečen konec. Slovenska izdaja ima za piko na i tudi odlično spremno besedo. (GK)

41. BODROŽIČ, Ivana: Hotel Zagorje. Prev. Maja Novak. Ljubljana: Modrijan, 2011. (Bralec), 159 str. 4., za starše in strokovne delavce

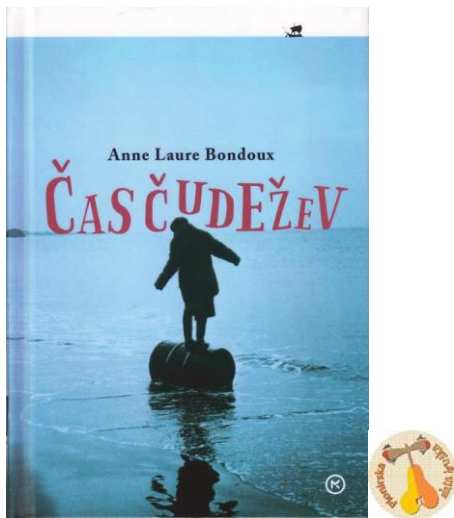
begunci, dekleta, Hrvaška, odraščanje Vukovar, vojne

42. BONDOUX, Anne Laurie: Čas čudežev. Prev. Alenka Moder Saje. Spr. beseda. Katja Čibej Fras. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2014. (Zbirka Odisej), 207 str. zlata hruška 3., za starše in strokovne delavce

begunci, ekologija, Evropa, Francija, Kavkaz, ljubezen, matere, preživetje, revščina, Sovjetska zveza, vojne, zgodovina

Osrednji osebi zgodbe sta francoski deček Blaise Fortune (tudi Kumajl) in njegova gruzijska skrbnica Gloria. Določena sta dogajalni čas (po razpadu Sovjetske zveze leta 1992) in dogajalni prostor (Kumajl in Gloria bežita s Kavkaza proti Franciji, kamor Kumajl res pride), toda kljub temu je to predvsem simbolna zgodbo o begu pred vojnimi strahotami, nasilju, ekološkimi katastrofami itd. O strahotnem

času, ki pa je obenem "čas čudežev", ko gre za pogum, ki je močnejši od strahu, za upanje, ki je močnejše od obupa ... za brezpogojno materinsko ljubezen, ki se zmore odreči lastnemu otroku, da bi le-ta preživel. Prvoosebna pripoved je ključna, zaradi nje je zgodba prepričljivejša, čeprav pretrese tudi izčrpana dokumentarna spremna beseda. V literarnem besedilu pa je močno prisotno tudi prepričanje, da besede in zgodbe (pripovedovanje) opogumljajo: "Izmišljal sem si zgodbe, da bi bila resničnost znosnejša ..." In še en, globlji, pomen "zgodbe": Kumajl vsak večer prosi Glorijo, da mu pripoveduje o tem, kako ga je rešila iz razbitega vlaka, kasneje, v Franciji, pa želi razvozlati zgodbo svojega življenja. Za iskanje lastne identitete je pomembna naša zgodba, to, kar se nam je zgodilo in se nam dogaja ... (TJ)

43. BOTMAN, Corien: Prinčevsko življenje. Prev. Katjuša Ručigaj. Dob pri Domžalah: Miš, 2009. (Zbirka Z(o)renja), 215, str.

3.

družina, fantje, smrt, vrednote, denar, sreča

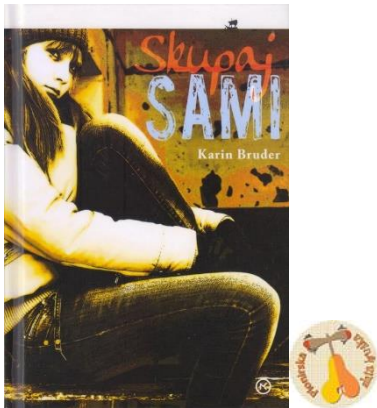
44. BRUDER, Karin: Skupaj sami. Prev. Irena Samide. Spr. bes. Gorazd Kovačič. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2013. (Zbirka Odisej), 265 str. zlata hruška

3., za starše in strokovne delavce

babice, dekleta, diktatura, družina, hladna vojna (1945–90), ločitve, manjšine, odraščanje, politika, Romunija, starši, totalitarizem, upori

Leta 1960 rojeno nemško pisateljico, ki se s pretresljivim mladinskim romanom prvič predstavlja v slovenščini, z glavno junakinjo romana, šestnajstletno Agnes, družni poreklo. Obe sta namreč transilvanski Nemki, rojeni v Romuniji, njuni nadaljnji usodi pa se pomembno razločujeta. Medtem ko se je pisateljica pri desetih letih s starši preselila na Zahod, Agnes ostaja v komunistični državi, ki ji s pomočjo tajne policije Securitate vlada do skrajnosti krut Ceaușescujev režim. Zgodba, ki poteka v času od 1986 do 1989, se začne z odhodom dekletovega očeta v Zahodno Nemčijo, rajsko Indijo Koromandijo, v kateri se mu kmalu pridruži tudi žena. Tako "osirotela" Agnes v uporni jezi sprva brani izdano in zapuščeno socialistično domovino, a nato, soočena z realnim življenjem, kmalu začne boleče spoznavati, v kakšnem katastrofalnem stanju je Romunija. Pri tem ji pomaga nekoliko nenavadna, v resnici pa neustrašna, trdoživa, vitalna, prizemljena, iznajdljiva in ljubeča stara mama Puša, dotlej dobro varovana družinska skrivnost. Agnes zaradi težkih družbenih razmer, vesplošnega pomanjkanja dobrin in nenehno prisotnega strahu hitro odrašča in zori, ob čemer razkriva in vse bolj razume tudi zapleteno zgodbo svoje babice, ki se je v stiski odločila za kompromis, izbrala lagodno življenje in se poročila s partijskim veljakom. Politično dogajanje pa se z intimnim življenjem junakinje

še usodnejše preplete, ko se Agnes zaljubi v dvajsetletnega sostanovca Petra, ki kot upornik proti totalitarnem sistemu poziva k protestu, dokler ga oblasti kot veleizdajalca ne zaprejo. Ko Agnes ob tem поблиže spozna vso grozo režima, se iz naivne deklice dokončno razvije v samostojno mlado žensko ter se pridruži protestom, ki nazadnje strmoglavijo diktaturo. Roman se kljub temu konča z grenkim priokusom, saj je romunska prihodnost zaradi prevladujočega koristoljubja vse prej kot rožnata. Začetna dilema ostaja: oditi ali vztrajati? Odličen in nagrajen roman, ki je bil nominiran tudi za nemško nagrado za mladinsko književnost, je kljub resni temi izjemno berljiv, saj mu uspeva slikovito in življenjsko avtentično prikazati atmosfero tedanjega časa. K temu pripomore tudi domiseln slovenski prevod, ki Pušino saško narečje, dialekt nemške manjšine v Transilvaniji, ponazarja s cerkljansko-idrijskim narečjem, določene tuje izraze pa razlaga v slovarčku na koncu besedila. Knjigo odlikuje tudi informativna spremna beseda, ki pojasnjuje tedanje razmere in odnose v Romuniji. (ZSV)

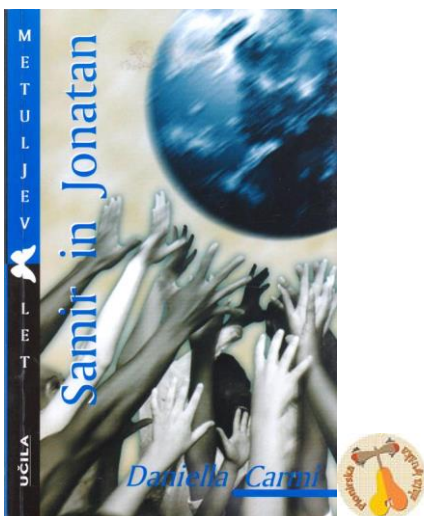

- 45. BRULÉ, Michel: Deček, ki je želel spati.** Prev. Radojka Vrančič. Ilustr. Ivan Milutchev; Ljubljana: Vale-Novak, 2007, 96 str.
3., za starše in strokovne delavce

beračenje, delo, Jezus Kristus, otrokove pravice, revščina, Rio de Janeiro, sanje, sirote, smrt, vrednote

- 46. CARM I, Daniella: Samir in Jonatan.** Prev. Špela Omahen Regovc, Yael Lotan. Tržič: Učila, 2002. (Zbirka Metuljev let), 163 str. zlata hruška
3., za starše in strokovne delavce

drugačnost, invalidnost, Izrael, otroci, Palestina, prijateljstvo, vojne

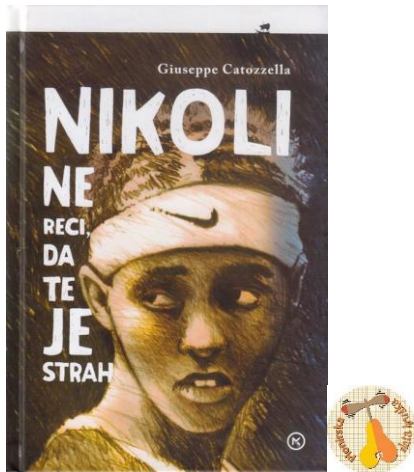

Nepredvidna vožnja s kolesom botruje hudi poškodbi, ki palestinskega dečka Samirja pripelje v neznani svet, judovsko bolnišnico. V njej šele spozna, na kako oster rob je odrinjena palestinska družba: streljanje, sirene, strah pred vojaki in bratova smrt ga preganjajo tudi v mirnem bolnišničnem okolju, kjer sicer spoznava drugačen vsakdan. Nepričakovano prijateljstvo z Jonatanom mu namreč nazadnje prežene osamljenost in končno se počuti enakega drugim. Besedilo je z vsem omenjenim pretanjen prikaz razmer v Izraelu, saj ne gre za običajno predstavitev izrednega stanja in sovraštva dveh narodov, ampak za občuteno zgodbo o dečkih, ki niso junaki, in vzpostavljanju prijateljstva. (Pionirska)

- 47. CATOZZELLA, Giuseppe: Nikoli ne reci, da te je strah.** Prev. Eva Kobe Pavlovič. Spr. beseda Mirjam Hladnik Milharčič. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2016. (Zbirka Odisej), 271 str. zlata hruška
4., za starše in strokovne delavce

Afrika, atletinje, begunci, družina, državljanska vojna, družbene razmere, islamski fundamentalizem, izseljenci, nasilje, Omar, Samia Yusuf, 1991-2012, preživetje Somalija, šport, tek, vojne

Gre za romansirano biografijo somalske atletinje Samie Yusuf Omar (1991–2012), ki je trenirala v revščini in sredi državljanske vojne, da je lahko v teku na 200 m predstavljala svojo domovino na olimpijskih igrah v Pekingu (2008). Po povratku je spoznala, da v Somaliji ne bo mogla več trenirati, zato se je, ker si je želela sodelovanja na olimpijskih igrah v Londonu (2012), odločila za pobeg. Sledimo njeni mukotrpni poti čez več afriških držav in nazadnje čez Sredozemsko morje, v katerem je tragično utonila. Roman predstavi zgodbo neverjetne mladenke, ki so jo očetove besede, naj nikoli ne reče, da jo je strah, ves čas opogumljale. Hkrati je to pretresljiva zgodba o številnih beguncih in njihovih težavah in bolečinah. Knjigo, po kateri je bil posnet tudi dokumentarni film, je napisal italijanski novinar na osnovi pripovedi Samijine sestre. V slovenščini je o Samijini zgodbi izšel tudi strip Reinharda Kleista Sanje o olimpijadi, 2017. (TJ)

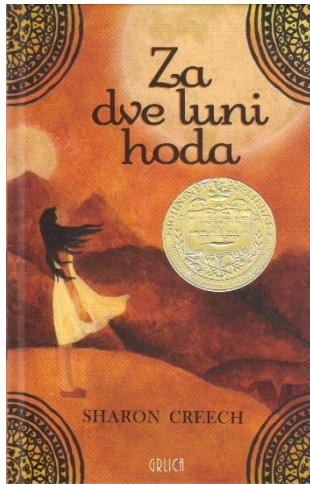

- 48. CREECH, Sharon: Za dve luni hoda.** Prev. Ana Ambrož Strle. Izola: Grlica, 2019, 255 str. zlata hruška
2.

dekleta, družina, duševna stiska, Indijanci, izleti, ločitev, nesreče, potovanja, prijateljstvo, pustolovščine, selitve, smrt, stari starši, staroselci, večkulturnost, Združene države Amerike

"Človeka naj ne sodi, kdor v njegovih mokasinih dveh lun ne prehodi." Ta nasvet Čejenov je skrit v naslovu pričujočega romana, prevedenega v mnoge jezike in nagrajenega v Angliji, Ameriki in Avstriji. Osnovna energija pripovedi je vživljanje v drugega, prizorišče zgodbe pa se v glavnem odvija na cesti.

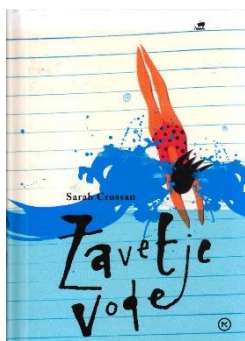
To je skoraj 2.900 km dolga pot čez Združene države Amerike, po kateri spremljamo babico, dedka in njuno 13-letno vnukinjo Sal, ki se peljejo iskat Salino, izginulo mamo. Med vožnjo pogovor razvije presenetljive stranske zgodbe, ki nam pomagajo spoznati Salin svet, Sali pa zoreti za uganke, kot so smrt, žalost, stiska, ljubezen in radost. Med modrostne utrinke starih kultur, posebej indijanske, kateri pripada Salina mama, pot navrže tudi vprašanja o kulturni identiteti, vlogi ženske in zahtevnosti materinstva. Ob slikoviti in spreminjasti naravi, ki spremlja njihovo pot, doživljamo tudi ganljivi svet čustev med prijateljicama, med vnukinjo in starimi starš, ter med hčerko in očetom. (VZ)

49. CROSSAN, Sarah: Zavetje vode. Prev. Ana Barič Moder. Sprem. bes. Majda Mramor. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2018. (Zbirka Odisej), 256 str. zlata hruška 3., za starše in strokovne delavce

Anglija, čustva, dekleta, družina, ločitev, matere in hčere, medvrstniško nasilje, mladostniki, očetje, plavanje, Poljaki, pripoved v verzih, priseljenci, šole, tujci, večkulturnost, Velika Britanija

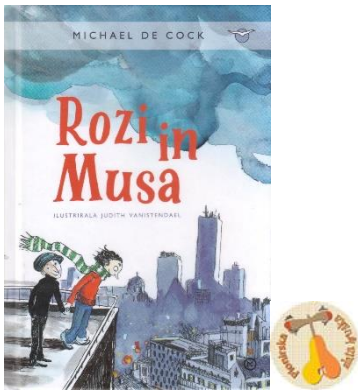
S kitično ekonomijo oblikovana poglavja knjigi že na zunaj dajejo podobo pesniške zbirke. Tudi v vlogi gradnikov pripovedi so poglavja z lirskim ritmom prežet nabor občutij in razumevanj tujke, za mnoge vrstnike luzerke, hčere obupane matere in očeta z novo družino, pa tudi športnice, prijateljice, zaljubljenke, kritične najstnice. Začne se z zapletom zaradi netekočega branja angleščine še ne 13-letne Poljakinje, ki pride v Anglijo z mamo iskat očeta, in se razplete v dekletu lastno "tekočo" govorico, s katero uokviruje svojo samopodobo in svojo prihodnost. Tako prvoosebna pripoved razgrinja razvoj doživetja, razumevanja in sprejemanja življenja. Kasienka odkrije svoj dom – vodo: "deželo z lastnim jezikom, ki ga tekoče govorim," in svojo podobo: "Na robu bazena sem morda res grda, ko pa govorim v zaveslajih, sem čudovita". V odličnem prelitju v slovenščino prevajalka ohrani vse tri izjemnosti romana: pesniško ekonomijo besed, inovativnost prispodob ter avtentičnost atmosfere in oseb. (VZ)

50. DE Cock, Michael: Rozi in Musa. Prev. Staša Pavlovič. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2017.
(Knjižnica Sinjega galeba), 276 str. zlata hruška
2.

družine, čustva, laž, medosebni odnosi, očetje in hčere, prijateljstvo, problemi, urbana naselja, večkulturnost, zaporniki

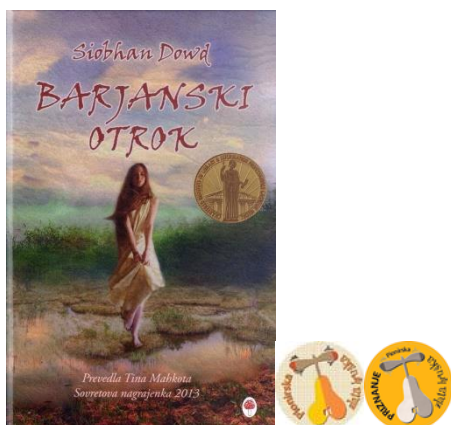
Tri ilustrirane zgodbe o prijateljstvu med deklico Rozi, novo stanovalko v bloku, in Muso, družabnim dečkom iz priseljenske družine, s tenkočutnim humorjem odpirajo tudi zahtevne in pogosto težko rešljive teme iz sveta odraslih. Rozi ne ve, zakaj je oče nenadoma odšel iz njihove družine, a mama mu zagotovo ne more odpustiti, da je zaradi poneverb v mehanični delavnici končal v zaporu. Iz tega Rozi potegne sklep, da "pri odraslih ljubezen mine kot spomladanski sneg." A deklica ostane očetu, četudi zaporniku, brezpogojno naklonjena. S pogumnimi dejanji, pri katerih ji poleg Muse pomaga tudi prijazna sosedka, gospa Bogomila, vsem olajša življenje. Tu je še Musin stric Ibrahim, ki "nima pravih papirjev" in mu grozi izgon iz države, saj zakonito ni nujno tudi pravično. Tudi ubogljivost in poslušnost očitno nista absolutni vrednoti, kajti "če se odrečeš vsemu, česar mame raje ne bi videle, postane življenje strašansko dolgočasno". Branje je primerno tudi za prve samostojne bralce. (TO)

51. DOWD, Siobhan: Barjanski otrok. Prev. in spremna beseda Tina Mahkota. Hlebce: Zala, 2014.
327 str. zlata hruška
4., za starše in strokovne delavce

fantje, gladovne stavke, politični konflikti, politično nasilje, Severna Irska

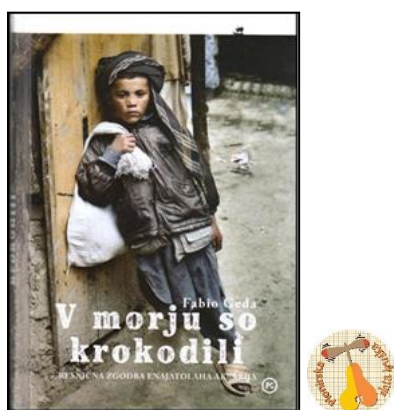
Zgodba se dogaja v pogorju Severne Irske, leta 1981, ko Irsko pretresa politična in humanitarna kriza (v zaporu zaradi gladovne stavke umirajo pripadniki Irske republikanske armade, ki zahtevajo status političnih zapornikov, med njimi je tudi Fergusov starejši brat). 18-letni Fergus na visokem barju v šoti po naključju naleti na deklinško truplo; arheologi ugotovijo, da je bilo dekle žrtvovano v času železne dobe. Fergusa odkritje zelo pretrese, doživlja občutenja sočasnosti in eksistencialno stisko ob soočenju s smrtjo: " ... je to edina pot, po kateri bomo šli vsi. Sredi življenja se nahajamo v smrti." To spoznanje pa ga odločno usmeri na njegovo pot v odraslo življenje: po maturi zapušča ljubečo družino in nesrečno okolje ter se poln načrtov odpravlja na študij na Škotsko. Vrhunski, mnogoplasten crossover roman je kljub težkim temam obenem tudi humoren in predvsem "svetlo" naravnani, izraža toplo in etično držo pisateljice irskih korenin Siobhan Dowd (1960–2007). Roman – naslovnica je v slovenski izdaji vendarle manj posrečena – je večkrat nagrajen, prejel je tudi najuglednejšo nagrado, Carnegiejevo medaljo, kritiki pa so ga uvrstili v ožji izbor za irski roman desetletja. (TJ)

- 52. GEDA, Fabio: V morju so krokodili: resnična zgodba Enajatolaha Akbarija.** Prev. Anita Jadrič. Spr. beseda Aldo Milohnić. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2010. (Zbirka Odisej), 175 str. zlata hruška
3., za starše in strokovne delavce

Afganistan, begunci, Evropa, Italija, spomini

Resnična zgodba Enajatolaha Akbarija, ki se zaradi nevarnih razmer v svoji vasi in v domovini (Afganistan) pri desetih letih popolnoma sam znajde v vlogi begunca, traja pet let. Pot, na kateri iz otroka zraste v mladega moža, ga vodi iz domovine preko Pakistana, Irana, Turčije in Grčije do Italije, kjer nazadnje po več srečnih naključjih dobi razmeroma varno zatočišče. Pretresljivo prvoosebno Enajatolahovo pripoved, ki jo mestoma prekinjajo kratki dialogi med zapisovalcem in pripovedovalcem, je mojstrsko ubesedil italijanski pisatelj Fabio Geda. Knjiga je napisana z izjemnim občutkom za človeka, izogiba se zburanju sovraštva in ne išče krivcev. Vsekakor pa bralcu, ki živi v razmeroma varnem svetu obilja, postavlja vrsto vprašanj in mu odpira oči in srce: za ljudi z drugih koncev sveta, ki živijo drugače kot mi, a so nam tako zelo enaki; za ljudi iz drugih, bolj in manj oddaljenih časov, ki so živeli strašljivo podobno resničnost beguncev prav tu, kjer danes živimo mi; za brezimne obraze ljudi iz vojnih žarišč, ki jih vsak dan tako mimogrede srečujemo na TV ekranih ... Knjigo, ki je gotovo eden vrhuncev leta v zbirki Odisej, v naš prostor vpne spremna beseda Alda Milohnića, priporočamo pa tudi skok na skrbno pripravljeno spletno stran (www.fejstbuk.net). (MP)

- 53. GLEESON, Libby: Mahtabina zgodba.** Prev. Metka Osredkar. Dob pri Domžalah: Miš, 2009. (Zbirka Z(o)renja), 188 str.
3.

begunci, stiske, strah, vojne

- 54. GOMBAČ, Žiga: NK Svoboda.** Spr. beseda Boštjan Videmšek. Dob pri Domžalah: Miš, 2016. (Zbirka Z(o)renja), 181 str.
3.

begunci, begunska pot, družina, migranti, nasilje, nogomet, pomoč, preživetje, prijateljstvo, Sirci, vojne

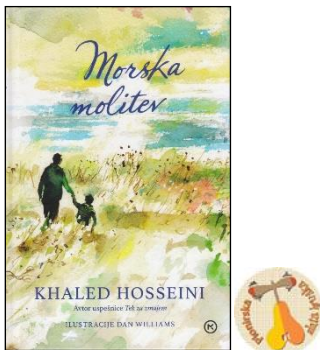
- 55. HÖGLUND, Anna: Biti jaz.** Ilustr. Anna Höglund. Prev. Iva Klemenčič. Maribor: Pivec, 2018. (Zbirka Mladinsko branje), 78 str.
3., za starše in strokovne delavce

dekleta, družbeno okolje, družbeni položaj, družina, identiteta, mladostniki odraščanje, pravice žensk, psihosocialni razvoj, puberteta, samopodoba, spolnost, ženske, ženska vprašanja

- 56. HOSSEINI, Khaled: Morska molitev.** Ilustr. Dan Williams. Prev. Radojka Manfreda Modic. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2018. (Zbirka Darilne knjige), 48 str. zlata hruška
3., za starše in strokovne delavce

begunci, državljanska vojna, Homs, morje, očetje in sinovi, potovanja po morju, Sirija spomini, vojne

Afganistanski avtor več knjižnih uspešnic je tokrat kratek, a bralca zadane s silovito močjo. Zgodba, ki na koncu dejansko dobi obliko molitve, je pisana kot ganljiv očetov nagovor sirskega dečka Marvana. Je zgodba o prej in zdaj, pri čemer „prej“ predstavlja miren Homs očetovega otroštva, „zdaj“ pa vojno stanje in čakanje na čoln, ki naj bi begunce, med njimi tudi omenjenega dečka, popeljal v boljši jutri. Če bodo imeli srečo oz. če bodo njihove molitve uslišane. Kratko, a udarno knjigo, ki bi morala biti takorekoč obvezno čtivo tako za mlade kot odrasle, je navdihnila resnična zgodba triletnega begunca, ki plovbe s čolnom ni preživel. Razkošna likovna podoba, ki izvablja močna čustva in je bližje kot knjižni ilustraciji slikarstvu, je delo angleškega ilustratorja Dana Williamsa. (GK)

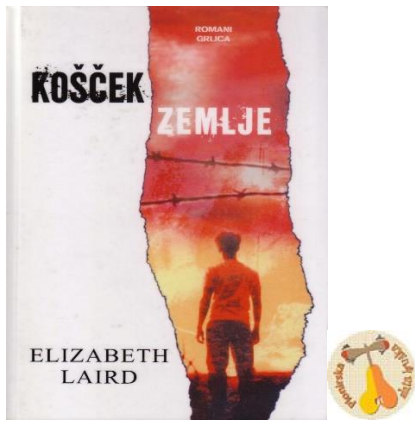

- 57. KOZINC, Darinka: Pravili so jim Aleksandrinke.** Ilustr. Anna Törrönen. Spr. beseda Dorica Makuc. Nova Gorica: Educa, Melior, 2008, 27 str.
2.

aleksandrinke, domotožje, Egipt, izseljenci, odraščanje, Primorska, revščina, Slovenija, stiske, tujina, zgodovina (novi vek, stoletje, 19.)

- 58. LAIRD, Elizabeth: Košček zemlje.** Prev. Karmen Vidmar. Ljubljana: Grlica, 2005 (Romani Grlica), 243 str. zlata hruška
3., za starše in strokovne delavce

fantje, nogomet, odraščanje, Palestina, vojne

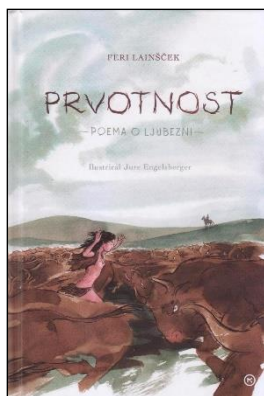

Odličen problemski roman na izviren način ubesedi sicer že mnogokrat obdelano temo palestinsko-izraelskih spopadov, in sicer z zgodbo o skupini palestinskih najstnikov, ki jim uspe v nemogočih, skoraj vojnih razmerah zavarovati svet svojih otroških iger, s tem pa tudi svojo osebnostno integriteto. Poleg »malih vojnih iger«, ki so naperjene proti zavojevalcem, jim uspe v krutih razmerah zadržati svojo notranjo trdnost s pomočjo nogometa, ki ga igrajo na težko in z lastnim delom pridobljenem koščku zemlje. Tega skrbno varujejo, saj v njihovem otroškem svetu predstavlja simbol miru in svobode, kar še posebej velja za skoraj dvanajstletnega Karima, katerega zorenje je avtorica zaokrožila ob seznamu desetih najboljših stvari, ki jih deček želi uresničiti v svojem življenju. Na ta seznam fant ob koncu pripovedi doda še zadnjo, deseto in najpomembnejšo željo. Ta vznikne kot plod njegovega osebnostnega razvoja in zrelega razmisleka ter vodi od superjunaka, osvoboditelja Palestine, do mladega odraslega, ki ima realna pričakovanja: obstati na tem koščku zemlje in živeti v miru. Roman odlikuje tudi pripovedna perspektiva, ki želi ohraniti nevtralnost in ne favorizira niti ene niti druge sprte strani, temveč zmore celo v sovražniku ugledati njegovo človečnost in ranljivost. (Pionirska)

59. LAINŠČEK, Feri: Prvotnost: poema o ljubezni. Ilustr. Jure Engelsberger. Spreml. bes. Darka Tancer Kajnih. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2018, 121 str. zlata hruška, priznanje zlata hruška 4., za starše in strokovne delavce

dekleta, hrepenenje, ljubezen, mitologija, obredi, patriarharna družba, poganstvo, samopodoba, Stari vek, vraževerje, ženske, žrtvovanje

Zgodba o deklici Njo "iz časov, ko še niso poznali ur" je avtorjeva različica Poeme o ljubezni, ki je izšla leta 2003 pri založbi Franc-Franc za odrasle. S pričujočo različico sta, po besedah Darke Tancer Kajnih, avtor in založba želela nagovoriti tudi zahtevnejše mlade bralce. O fenomenu priredb za mladino (s tega vidika bo stroka zagotovo obravnavala tudi to knjigo) nazorno govori prof. Miha Mohor v razpravi Priredbe literarnih del za mladino, v Reviji za elementarno izobraževanje št. 2–3 (2013). Ta ponuja sprejetje Prvotnosti kot dejstva, saj gre za izjemno kvalitetno izdajo, ki s svojo arhetipsko vsebino, obrednim jezikom in poetično ilustracijo prinaša vrhunsko literarno izkušnjo. Da je avtor tragičen konec, arhetip nasprotja med moškim in žensko, zamenjal z optimističnim, daje slutiti, da je možnost razumevanja med spoloma morda še starejši arhetip, iz časov "prvotnosti"; da so mladi takega upanja vredni. To je nekaj, tako meni avtor, "česar se ne da kar tako razumeti, treba pa je kljub temu spoštovati." (VZ)

- 60. LEEUWEN, Joke van: Ko je oče postal grm.** Prev. Katjuša Ručigaj. Dob pri Domžalah: Miš, 2012. (Zbirka Čiv), 104 str. zlata hruška 2.

babice, begunci, deklice, družina, ločitve, matere, vojaki, vojne

Deklica Toda, katere starša sta ločena, na začetku vojne v očetovi deželi beži v materino, sosednjo deželo, kjer je še mir. Njen očka je namreč postal vojak (podoben grmu zaradi kamuflažne uniforme, kakor piše v priročniku Kaj mora vedeti vsak vojak). Ločena starša sta pravzaprav olajševalna okoliščina, »sreča«. Potovanje je polno nevarnosti in dogodivščin, toda deklica pogumno vztraja, saj mora najti svojo mamo. Vojna je izmišljena, simbolična, »vojna vseh vojn«, lahko bi bila celo ena od aktualnih vojn; avtorica želi opozoriti na nesmiselnost vojn, njene grozote in trpljenje družin in predvsem otrok. Delo je izjemno tenkočutna pripoved: vojno spoznavamo zgolj skozi doživetje in razumevanje deklice Toda (nekje drugje, nevidna meja, zvezda severnica, upokojeni general ...); prav ganljivi so prijazni medsebojni odnosi, ki kljub vojnemu času vnašajo v zgodbo optimizem; pisateljica v pripovedi uporablja tudi »tuj« jezik, ki si ga je sama izmislila. Joke van Leeuwen, vsestransko talentirana nizozemska ustvarjalka, je besedilo tudi sama ilustrirala: črno-bele ilustracije besedilo dopolnjujejo in se prepletajo z njim, uporablja pa tudi rokopis, npr. deklice Toda. Vsekakor velja pohvaliti tudi zelo domišljen prevod v slovenščino. Čeprav je besedilo kratko in nezahtevno za branje, je njegovo sporočilo zelo močno, upovedovanje s subtilnim humorjem in slogom pa tako izvirno, da se bo zagotovo dotaknilo tudi starejših učencev (v tretjem triletju) in odraslih. (TJ)

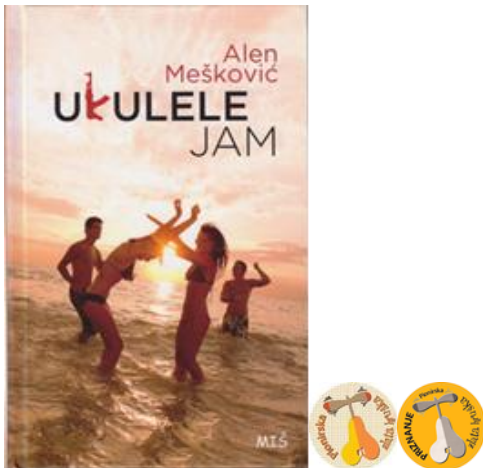
- 61. MCKAY, Sharon E.: Nevihta nad Kandaharjem.** Prev. Biserka Bobnar. Ljubljana: Alica, 2012, 264 str. 3.

Afganistan, begunci, beg, dekleta, nasilje, prijateljstvo, šola, vojne

- 62. MEŠKOVIĆ, Alen: Ukulele jam.** Prev. Damijan Šinigoj. Dob pri Domžalah, 2015. (Zbirka Bisernice), str. 381 zlata hruška, priznanje zlata hruška
4., za starše in strokovne delavce

Balkan, begunci, begunski centri, bratje, družina, glasba, Hrvaška, izobraževanje, Jugoslavija, ljubezen, mladostniki, nasilje, odraščanje, prijateljstvo, Švedska, vojne

Prvoosebna Mikijeva pripoved je osredinjena na njegovo odraščanje in prezgodnje zorenje v kriznih razmerah, na robu vojne. Odvija se v begunskem centru ob Jadranskem morju, od poletja 1992 do poletja 1994. Takrat Miki dopolni 17 let in se odpravi proti Švedski, od koder se mu je končno oglasil njegov pogrešani brat, ki mu je velik vzor. Gre za preplet avtobiografskih izkušenj in fikcije, ki ga dopolnjujejo citati iz okrog šestdesetih pesmi različnih zvrsti glasbe. Glasba namreč Mikiju veliko pomeni, tista, ki jo je poslušal starejši brat, pa tudi heavy metal v klubu Ukulele. Tudi oblikovno je roman razdeljen na osem "kaset", ki imajo po več krajših poglavij. Prepričljivo in hkrati privlačno branje je tudi duhovito in včasih humorno, kljub vsem vojnim grozotam, ki se dogajajo v bližini, kljub vsem stiskam in ponižanjem, ki jih doživljajo begunci. Predvsem pa bralca očara instinkt po preživetju, Mikijev in drugih mladih, ki je močnejši od vseh ponižanj in sovraštva na Balkanu. Odlično večgeneracijsko branje! (TJ)

- 63. MOJ bog, tvoj bog: zbirka novel o iskanju smisla življenja.** Prev. Meta Ornik. Ilustr. Eva Schöffmann-Davidov. Spr. beseda Aleš Debeljak. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2005. (Odisej), 199 str.
2., za starše in strokovne delavce

drugačnost, iskanje smisel, sožitje verstva, življenje

- 64. MOORE, Pamela: Sladko življenje.** Prev. Mateja Maligoj. Izola: Grlica, 2013. (Na robu), 231 str.
4.

Amerika, bogati, dekleta, film, mladostniki, odraščanje, družina, problemi, stiske

- 65. MOŠKRIČ, Marjana: Sanje o belem štrpedu: mladinski roman.** Maribor: Litera, 2016, 223 str.
4.

družina, družba, nasilje, odraščanje, pravičnost, prijateljstvo, revščina, vrstniki, zlorabe, upori, bogastvo, tiranija, skupnost

- 66. NAIDOO, Beverley: Druga stran resnice.** Prev. Urška Strnad. Ljubljana : Grlica, 2008, 242 str.
3.

Afrika, Anglija, begunci, nasilje, večkulturnost, posvojitev

67. NOVAK, Bogdan: Zvezde bodo ugasnile, če povem jim svojo zgodbo. Radovljica: Didakta, 2020, 127 str.

4.

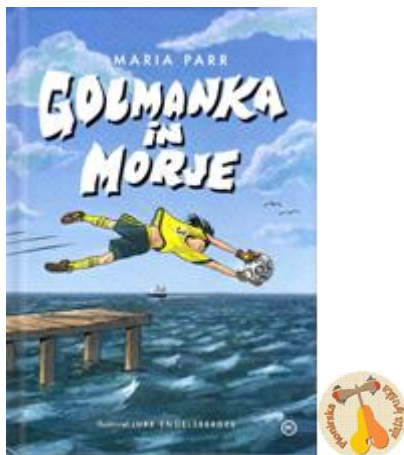
begunci, družina, državljanska vojna, fantje, humanitarna pomoč, Nemčija, psihične travme, potovanja, Sirija, travmatične izkušnje

68. PARR, Maria: Golmanka in morje. Ilustr. Jure Engelsberger. Prev. Darko Čuden. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2019. (Zbirka Sinji galeb ; 347), 221 str. zlata hruška

2.

dedki, dekleta, družina, fantje, morje, nogomet, odraščanje, prijateljstvo, pustolovščine, sosedge, spolne vloge, šole, vragolije, vsakdan

Lena, punca, ki ji ni para, je prvič rogovilila po knjigi Vafljevi srčki, tokrat pa je golmanka iz naslova. V Golmanki in morju se precej vrti okoli simpatij in nogometa, a zraven so tudi velike nevarnosti in še večji dvomi, vprašanja in ugotovitve – npr. kako se razvija prijateljstvo, kaj je pravično in kaj ni, kako se spreminjajo razmerja moči med pripadniki različnih generacij itd. In nekaj modrosti, seveda. Maria Parr se izkaže za mojstrico zapletanja in odpletanja, ki zna iz skoraj vsakdanjega narediti razburljivo in napeto zgodbo (pri tem s pridom izkoristi okolje, kamor je umestila dogajanje, pri čemer imam v mislih predvsem surove sile narave) in ki v svoje like vtisne toliko čustev, da v prepričljivo opisanih soočenjih z lahkoto preskakujejo tudi na bralca. Tako kot besedilo, so tudi Engelsbergerjeve črno-bele ilustracije prepričljive nosilke čustev in vzdušja, pa tudi prizorov oz. motivov, ki v opisu niso deležni detajlov in si jih zato ogledamo s toliko večjo radovednostjo. (GK)

69. PETEK Levokov, Milan: Varuh ptic selivk: roman. Kupšinci: Zavod Droplja, 2020, 266 str.

3.

begunci, bratje, fantje, družina, ljubezen, mladostniki, odnosi, odraščanje, pomoč, Prekmurje, smrt, šole, žalovanje

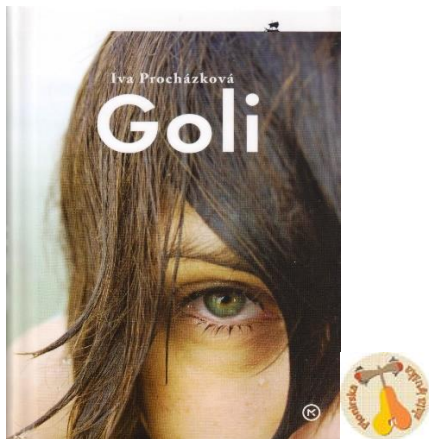
70. PROCHÁZKOVÁ, Iva: Goli. Prev. Irena Samide. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2011, (Zbirka Odisej), 292 str. zlata hruška

4., za starše in strokovne delavce

mladostniki, odraščanje, revščina, samopodoba, bogastvo, zapostavljenost

Iva Procházková, češka pisateljica, ki piše v nemškem jeziku, je leta 1988 dobila nemško nagrado za mladinsko književnost (Deutscher Jugendliteraturpreis) za knjigo Die Zeit der geheimen Wünsche (Čas skritih želja), v letu 2008 pa je bila za to nagrado nominirana z romanom Goli. Virtuozen preplet petih zgodb razpira kolaž nanizanih drobcev iz življenja petih najstnikov, ki se, deloma skupaj, predvsem pa vsak zase, spopadajo z osnovnimi bivanjskimi vprašanji in izgrajevanjem lastne samopodobe, ki jo

zahteva integracija v družbeno življenje. Simbolika "golosti" se navezuje na ranljivost, izpostavljenost in nezaščitenost, ki naj bi bile temeljne značilnosti obdobja dozorevanja. Kljub temu pa se zdi, da je končna sporočilnost romana nekoliko drugačna – plasti, ki se skozi življenjske izkušnje kopičijo in nalagajo, prejkone hromijo kot ščitijo. To vsekakor dokazujejo odrasli, torej starši, ki so kljub debelemu plašču še kako ranljivi in negotovi. Želja po trganju spon in razgaljanju je tako hrepenenje po svobodi in neposrednem stiku z življenjem. Pripoved je prvenstveno mladostniški roman o nevrvalgičnih točkah odraščanja in iskanju osebnostne integritete, hkrati pa vzporedno branje omogoča vstop v metaforično zgodbo o iskanju najglobljih idealov človeške duše. Ob tem ne smemo pozabiti na izčiščene lirične vstavke in študijsko preišljene jezikovne rešitve, kjer se posamezne vsebinske niti inovativno spogledujejo z jezikovnim preigravanjem. Bralcu v pomoč bo zagotovo tudi spremna beseda psihologa dr. Bojana Dekleve. (KP)

71. RAI, Bali: (Ne)dogovorjena poroka. Prev. Janez Lavtižar; Ljubljana: Grica, 2003 (Romani Grica), 304 str.

4.

Anglija, drugačnost, družina, Indija, ljubezen, očetje, otrokove pravice, poroke, predsodki, priseljenci, tradicija, večkulturnost

72. REINHARDT, Dirk: Train kids. Prev. Petra Anžlovar. Ljubljana: Salve, 2020, 245 str.

4.

Mehika, migracije, migranti, migracijske poti, mladostniki, nevarnost, Srednja Amerika, tovarištvo, vlaki

73. ROGELJ Petrič, Silvestra: Savitri. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2000 (Knjižnica Sinjega galeba; 301), 175 str.

2.

deklice, delo, diplomati, družina, hinduizem, Indija, Jugoslavija, otrokove pravice, poroke, revščina, Slovenija, tradicija, večkulturnost

74. ROHMANN, Katrin: Jabolčni kolač in baklava ali Nova domovina za Lejlo. Ilustr. Franziska Harvey. Prev. Tamara Kranjec. Hoče: Skrivnost, 2016, 162 str.

2.

babice, begunci, domotožje, družina, migranti, Nemčija, orehi, prijateljstvo, Sirci

75. SKÅBER, Linn: Čez potok, ne čez most. Ilustr. Lisa Aisato. Prev. Marija Zlatnar Moe. Ljubljana: KUD Sodobnost International, 2020, 254 str. (Zbirka Zvezdogled)

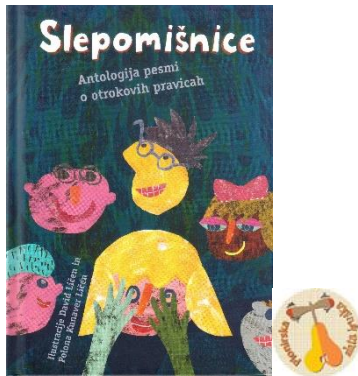
3., za starše in strokovne delavce

družbeni problemi, družina, mladostniki, odraščanje, psihosocialne težave

- 76. SLEPOMIŠNICE: antologija pesmi o otrokovih pravicah.** Ured. Jana Bauer in Katja Klopčič Lavrenčič. Ilustr. Polona Kunaver Ličen in David Ličen. Spr. bes. Vlasta Nussdorfer, Katja Klopčič Lavrenčič. Ljubljana: KUD Sodobnost International, 2016. (Zbirka Zvezdogled), 110 str. zlata hruška
2.

človekove pravice, otroci, poezija

V sicer ne pretirano obsežno antologijo je uvrščenih triindvajset avtorjev, od Josipa Stritarja do Simone Kopinšek, razpon besedil pa je zelo širok in pester, tako po tematski kot razpoloženski plati. Slepomišnice, čeprav na prvi pogled tematsko omejene, to svojo samoomejitev izkoristijo zgolj kot zanimivo iskalno izhodišče, kar jih pripelje do raznolikih pesniških pogledov in prijemov. Likovna podoba je včasih predvsem spremljava napisanega, včasih so podobe domiselna nadgradnja besedila, ki pripoveduje svojo zgodbo, tu in tam je kakšna interpretacijsko prav zagonetna, kar je dobro, saj bralcu ponuja izziv. Na prvi pogled enostavnim podobam uspe, tako kot pesnim, ustvariti močna vzdušja, v razponu od igrivega do strašljivega. Pričujoča antologija je torej narejena, kot se spodobi – na začetku opremljena tudi z dvema (kratkima) spremnima besedama, z uredniško in, skladno s temo, s spremno besedo varuhinje človekovih pravic, na koncu s kratkimi predstavitvami izbranih pesnic in pesnikov. (GK)

- 77. TELLER, Janne: Vse: novele.** Prev. Silvana Orel Kos. Spr. bes. Janne Teller. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2019. (Zbirka Odisej), 137 str. zlata hruška
4., za starše in strokovne delavce

Danska, družbeni problemi, duševne motnje, identiteta, maščevanje, nacionalizem, nasilje, nestrpnost, predsodki, rasizem, smrtna kazen, suženjstvo, umori, zlorabe

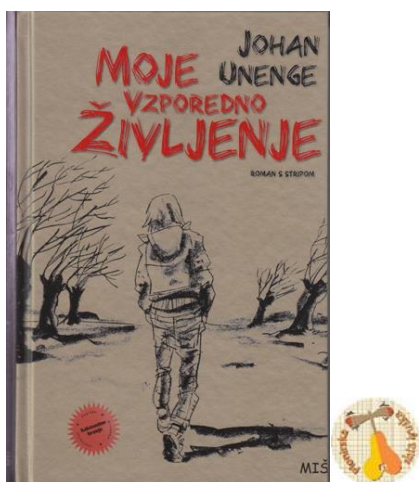
»Obstaja razlika med védenjem, ki ga pridobiš z učenjem in védenjem, ki ga pridobiš s spoznanjem,« pravi avtorica zbirke novel, ki vsakega bralca stresa s hlač. Podobno osuplost smo doživeli že ob izidu prevoda Nič (Grlica, 2006), ponekod so jo celo prepovedali, danes pa ima že svojo operno priredbo (David Bruce, 2016). Kot sicer v svojem pisanju, se avtorica v zbirki novel loteva vprašanj, ki jih družba navadno ne mara, čeprav so zelo pomembni del življenja vsakega izmed nas. Ko priložnostno obsojamo nasilje, rasizem ali ksenofobijo, navadno nimamo poguma pogledati globlje v vzroke, zakaj drug drugemu počnemo, kar počnemo: uboji, sektaštva, sramotenja, suženjstvo, nacionalizem, rasizem. V vsaki od sedmih kratkih besednih mojstrovini je zgostila zgodbo o svetu in občutke posameznika v njej. In za vsako od teh zgodb »obstaja samo en vse«, ta pa se, kot pravi, »nahaja globoko onkraj zunanjega védenja«. Leta 2019 je obiskala Slovenijo (glej spletne strani MK in RTVSLO). (VZ)

78. UNENGE, Johan: Moje vzporedno življenje: roman s stripom. Prev. Danni Stražar. Dob pri Domžalah: Miš, 2011. (Zbirka Srečanja), 253 str. zlata hruška 3., za starše in strokovne delavce

Afrika, begunci, diskriminacija, drugačnost, Evropa, fantje, ilegalci, ksenofobija, mladostniki, politika, razizem, Švedska, vrednote

Roman pripoveduje o Mattiasu, čisto običajnem švedskem dečku, ki svoje najstništvo preživlja ob računalniških igrah in košarki. Ne da bi opazil kdaj in razumel zakaj, se nenadoma znajde tako v virtualnem kot resničnem blodnjaku nasprotujočih si interesov, doma, mesta, šole in nazadnje tudi svojih čustev. Vrenje v domačem mestu vdira v njegov dom in ga sili razmišljati o stvareh, na katere ni pripravljen. Zdaj mora nenadoma razsojati med športom in kulturo, odvečnimi priseljenci in dobrodošlimi zvezdniki, logiko knjižničarke, njegove mame, in logiko policista, njegovega očeta, strpnostjo in nestrpnostjo na obeh straneh ter pri tem skrivati vrstnika, ki ga ulica preganja zaradi njegovega porekla. Dramaturgijo mešanja resničnega z virtualnim svetom, akcije s premislekom, avtor podkrepi tudi s prestopanjem iz besedilnega v stripovski način pripovedovanja in nazaj in tako še bolj podčrta misel, da je marsikaj v našem življenju racionalno ali iracionalno samo zaradi zornega kota našega gledanja. (VZ)

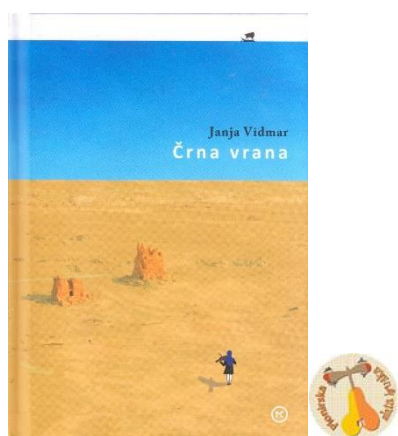
79. VELASCO, Stefanie de: Tigrovo mleko. Prev. Tina Štrancar. Ljubljana: Cankarjeva založba, 2020, (Zbirka Najst), 271 str. 3., za starše in strokovne delavce

begunci, Berlin, dekleta, družine, družine, medosebni odnosi, mladostniki, Nemčija, odraščanje, Nemčija, pogum, prijateljstvo, spolnost, stiske, umori

80. VIDMAR, Janja: Črna vrana. Spr. bes. Boštjan Videmšek. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2018. (Zbirka Odisej), 249 str. zlata hruška
4., za starše in strokovne delavce

Anglija, begunci, bratje in sestre, dekleta, delovni migranti, družina, glasba, Islamska država, London, mladostniki, nasilje, Sirija, Slovenci, terorizem, tujina, večkulturnost, Velika Britanija

Literatura ni orodje; njena edina orodnost bi lahko bila zgolj kritika tega, kar mislimo, da vemo o sebi in svetu. Pisateljčina dilema: biti tiho ali izkričati moro "drvenja v fašizem" (Boštjan Videmšek) je gonilna sila romana o begunki Hibi iz Sirije in priseljencu Janu iz Slovenije. V Londonu, kjer se njuni najstništvi srečata na isti šoli, imata enako potrebo po zraku in toplini, a zelo drugačno ozadje doživetij in razumevanj, iz katerih je zgrajen njun svet. Podobno tudi množica stranskih zgodb in njihovi protagonisti, katerih preplet riše podobo sodobnega človeka – zbegunca. Biti pravičen do teh različnih ozadij in biti odziven na dogajanje, ki mu nihče ne more ubežati v varno udobje, pa je vezno tkivo romana, s katerim avtorica prepričljivo lepi raziskovanje in dokumentarno označevanje pripovedi z dramatičnim in mestoma tragičnim tokom zgodbe. Roman bo za mlade in odrasle bralce dragoceno literarno-etično doživetje. (VZ)

81. VIDMAR, Janja: Kebarie. Ilustr. Damijan Stepančič. Dob pri Domžalah : Miš, 2010. (Zbirka Prva z(o)renja), 145 str. zlata hruška
2., za starše in strokovne delavce

deklice, drugačnost, družina, krivice, nepismenost, očetje, revščina, Romi, Slovenija, večkulturnost

Romska deklica Kebarie, torej deklica druge kulture, obiskuje slovensko šolo in je zato nenehno v sporih s sošolci, z učiteljico in s širšim okoljem. Toda tudi v svoji družini ima vrsto problemov, predvsem zato, ker ji prikrivajo, kje je njen nenadoma odsotni oče. Zgodba, členjena na dneve v tednu in podprta z ilustracijami Damijana Stepančiča, je privlačna za branje. Besedilo je s kombinacijo tekstovnega in likovnega ter domišljenega oblikovanja prilagojeno dojemanju sodobnih (mlajših) bralcev. Predvsem pa gre pohvaliti dinamično in napeto pripoved, ki jo avtorica Janja Vidmar z jezikom, obogatenim z romskimi izrazi, gradi domišljeno, s sodobnimi sporočili o drugačnosti in sožitju, medkulturnem dialogu in večjezičnosti, zasebnem in družbenem, obenem pa prepleta z večnimi sporočili o temeljnih človeških vrednotah, kot so ljubezen, resnica, zvestoba idr. Prav do

ganotja je prepričljiva v upovedovanju dekličine navezanosti na očeta in pripadnosti romskemu izročilu. Posebej velja omeniti tudi to, da ji oče pripoveduje čudovite pravljice in jo spodbuja k branju («domači so ji rekli Kedi, kar v romskem jeziku pomeni brati«!). V besedilo je tako vloženo tudi prepričanje o nujnosti pripovedovanja zgodb in branja! Delo je v vseh pogledih sodobno in kakovostno, zato vsekakor lahko prispeva k zorenju mladih bralcev, obenem pa je žlahtno bralno doživetje tudi za odrasle. Uvrstilo se je med finaliste za nagrado večernica za leto 2010. (TJ)

82. VIDMAR, Janja: Otroci sveta. Fotogr. Benka Pulko; Ljubljana: Undara studio, 2013, 135 str.
2.

drugačnost, otroci, otroštvo, večkulturnost

83. VIDMAR, Janja: Princeska z napako. Ljubljana: DZS, 1998 (Dober dan, roman!), 211 str.
3., za starše in strokovne delavce

Balkan, Bosna, dekleta, drugačnost, mladostniki, nasilje, nestrpnost, nosečnost, priseljenci, revščina, Slovenija

84. VOJNOVIĆ, Goran: Čefurji raus! Spreml. beseda Urban Zorko. Ljubljana: Študentska založba, 2008. (Beletrina). 199 str.
4., za starše in strokovne delavce

košarka, mesta, mladostniki, prijateljstvo, priseljenci, Slovenija, šport, stereotipi, starši

85. VOJNOVIĆ, Goran: Jugoslavija, moja dežela. Spreml. beseda Urban Zorko. Ljubljana: Študentska založba, 2012, 2013, 2015. (Beletrina). 281 str.
4., za starše in strokovne delavce

Jugoslavija, vojni zločinci, Balkan, Hrvaška, očetje, sinovi, Slovenija, družina, Srbija

86. YOUSAFZAI, Malala; Lamb, Christina: Jaz sem Malala: deklica, ki so jo ustrelili talibani, ker se je zavzemala za izobraževanje. Prev. Ljubica Klančar; Tržič: Učila International, 2014, 315 str.
4.

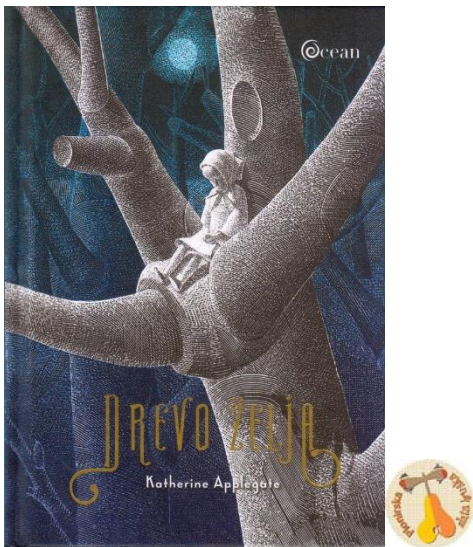
človekove pravice, dekleta, islam, izobraževanje, Malala Yousafzai (1997–), nasilje, Pakistan, šola, ženske

FANTASTIKA

87. APPLGATE, Katherine: Drevo želja. Prev. Veronika Rot Gabrovec. Ilustr. Alenka Sottler. Zagorje ob Savi: Ocean, 2019, 172 str. zlata hruška
2.

deklice, drevesa, družbeni problemi, modrost, naravna dediščina, nesporazum, prijateljstvo, priseljenci, sosedje, strpnost, varstvo narave, večkulturnost, vrane, želje, živali v domišljiji

Ameriško pisateljico pri nas poznamo po zbirki 12 knjig Vsesvet, ki so izšle med leti 2003 in 2006, kasneje pa po romanu En in edini Ivan, ki je izšel leta 2017. Tokrat smo dobili odličen prevod zgodbe o rasizmu, ki nam jo pripoveduje rdeči hrast. Ta vrsta hrasta je domorodec Severne Amerike, pri nas pa razširjen kot okrasni priseljenec. Drevo, ki nam zgodbo pripoveduje, ima že več kot dvesto let in prav toliko let izkušenj s človekom. Leta 1848, ko je bil star komaj nekaj desetletij, so mimo njega iz Evrope prihajale množice izseljencev. Z njimi je prišla tudi mlada irska sirota Maeve in se naselila v njegovi bližini. Bila je začetnica navade, zaradi katere je hrast postal drevo želja. Zdaj hrastu grozi posek, živalim, ki jim nudi dom, pa brezdomstvo. Hkrati v bližini novi priseljenci doživljajo rasistične izpade sosedov. Ko Samar, deklica priseljene družine, obesi na hrast svojo željo, kot jo je nekoč Maeve, se hrast odloči, da bo spregovoril. O resničnem, kot vrt kaotičnem življenju. (VZ)

88. SWAIN, Heather: Lakota: v prihodnosti ni več hrane. Prev. Ana Ambrož Strle. Izola: Grlica, 2015, 378 str.

4.

hrana, ljubezen, mladostniki, katastrofe, upori, revolucija, tiranija

POUČNE KNJIGE

89. GALIMBERTI, Umberto: Besedo imajo mladi: dialog z generacijo dejavnega nihilizma. Prev. Matej Venier. Ljubljana: Modrijan, 2019, 288 str.

4., za starše in strokovne delavce

delo, družba, ideali, identiteta, Italija, ljubezen, mladina, mladost, mladostniki, nasveti, nihilizem, nove tehnologije, odgovori, pisma bralcev, psihologija, psihologija mladostništva, pisma bralcev, smisel, smrt, šolstvo, vera, vrednote

90. HIBBERT, Adam: Zakaj ljudje ustrahujejo?. Prev. Anita Rusak Kastelic. Ljubljana: Grlica, 2006, (Zbirka Zakaj?), 48 str.

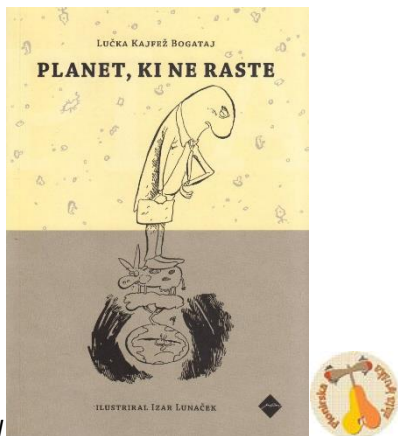
3.

ustrahovanje

91. KAJFEŽ-Bogataj, Lučka: Planet, ki ne raste. Ilustr. Izar Lunaček. Ljubljana: Cankarjeva založba, 2016, 309 str. zlata hruška
4., za starše in strokovne delavce

aerosoli, biološka raznovrstnost, ekosistemi, globalne spremembe, invazivne tujerodne vrste, klimatske spremembe, naravni viri, oceani, ogljikov dioksid, okoljska etika, okoljevarstvena politika, onesnaževanje okolja, ozon, raba tal, toplogredni plini, varstvo okolja, varstvo voda

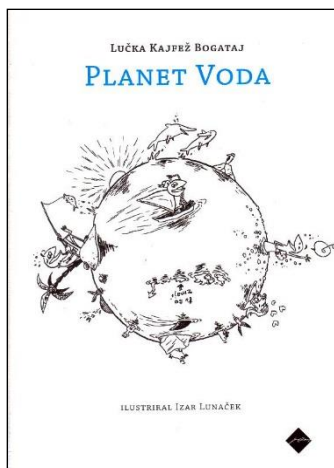
S tretjo knjigo s področja ekologije, ki so v obdobju petih let izšle pri isti založbi (Planet Voda, 2014; Vroči novi svet, 2012), se avtorica loteva kompleksnosti vplivov, ki jih ima na svoj edini planet človek. "Želja vedno več ljudi po nenehni gospodarski in materialni rasti zaenkrat ne upošteva dejstva, da imamo na voljo omejene, torej končne in neobnovljive naravne vire. Živimo na planetu, ki ne raste!" Avtorica sistematično, po poglavjih, obdeluje spremembe, ki smo jih povzročili ljudje, ter knjigo zaključuje z iskanjem možnih rešitev. Gosto poljudnoznanstveno besedilo, ki z vrsto tehničnih informacij in s pozivom k ukrepanju prepričljivo nagovarja tudi odraslega bralca, včasih zabavno rahljajo, včasih pikro zaostrejuje duhoviti Lunačkovi stripi. "Na planetu, ki ne raste, lahko /.../ rastemo še drugače – v znanju, spretnosti, umetnosti, kulturi, športu, kakovostnih medsebojnih odnosih in ne le v materialnem smislu." (MP)

92. KAJFEŽ-Bogataj, Lučka: Planet Voda. Ilustr. Izar Lunaček. Ljubljana: Cankarjeva založba, 2014, 301 str. zlata hruška
4., za starše in strokovne delavce

družba, ekologija, hidrologija, pitna voda, Slovenija, varstvo okolja, varstvo voda, vode, vreme

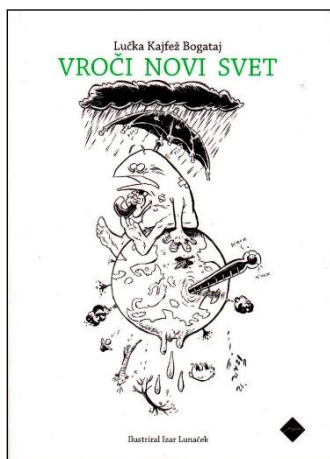
Kot pove avtorica v uvodu, je to "knjiga o vodi". "Knjiga govori o nas, ljudeh, ki smo rojeni iz vode in brez nje ne moremo živeti, a imamo do nje vse manj spoštljiv odnos /.../ Predvsem pa knjiga govori o vodi, o tej čudovito preprosti, najbolj uporabni in uporabljeni snovi na svetu /.../ čeprav jo poznamo, o njej mnogo premalo vemo. Tudi zato jo morda premalo cenimo. V 21. stoletju je to velika strateška napaka in z mislijo, da moramo svoj odnos do vode čimprej spremeniti, je napisana ta knjiga." Delo prinaša zbrano, zelo obsežno znanje o vodi: o fiziki in kemiji vode, vodnem bogastvu Slovenije, pridobivanju pitne vode in absurdnem potrošniškem hitu ustekleničene vode, pomenu vode za našo družbo, o vodi v religiji, kulturi in športu. Čeprav je knjiga namenjena mladim bralcem, bodo tudi najbolj izkušeni odrasli bralci skoraj zagotovo naleteli na kakšen vidik vode, ki ga še niso poznali. Vse, kar bi monografiji o vodi lahko očitali pa je, da je informacij pravzaprav preveč in da pod njihovo težo besedilo, ki ga le redko prekinejo sicer zabavni Lunačkovi stripi, težko zadiha. Je pa izčrpno delo s preišljenim kritičnim podtonom v dobi, ko ljudje v okolju puščamo izjemno velik odtis, gotovo dobrodošla. (TB)

93. KAJFEŽ-Bogataj, Lučka: Vroči novi svet. Ilustr. Izar Lunaček. Ljubljana: Cankarjeva založba, 2012, 211 str. zlata hruška, priznanje zlata hruška 3., za starše in strokovne delavce

antropocentrizem, biološka raznovrstnost, energetika, geoinženiring, klimatske spremembe, meteorologija, ogljični odtis, podnebje, politika, toplogredni plini, vodni viri, vreme

Naša najbolj znana slovenska klimatologinja in pionirka pri raziskovanju vpliva podnebnih sprememb na naše življenje Lučka Kajfež Bogataj se je odločila s poljudnoznanstvenim delom Vroči novi svet, svoje znanje prenesti tudi na mlade (in malo starejše) bralce, saj se to, kakšen svet bomo zapustili mlajšim generacijam, v prvi vrsti tiče prav njih. Delo skuša skozi šestnajst poglavij in osem resnejših podnebnih problemov, pojasniti, zakaj in kako vreme in podnebje vplivata na naše življenje, kako na to vpliva človek, kako podnebne spremembe vplivajo na vodne vire, kako podnebne spremembe ublažiti oz. se jim prilagoditi ... Delo je napisano v razumljivem jeziku in se izogiba visokim in težko razumljivim znanstvenim izrazom, na koncu vsakega poglavja pa so navedeni tudi pomembni poudarki obravnavane teme, ki še bolj aktualizirajo predstavljeni problem. Knjiga je opremljena s šaljivimi in sporočilnimi ilustracijami Izarja Lunačka, ki enkratno dopolnjujejo delo in ga še bolj približajo mlademu bralcu. Pomembno in aktualno delo, ki nam sporoča, da nam na področju podnebnih sprememb kaže bolj slabo, če se ne bomo kmalu začeli zavedati lastne odgovornosti do okolja in si ustvarili spoštovanja do narave in drugih življenjskih oblik. (PP)

94. KINDERSLEY, Barnabas: Otroci vsega sveta: spoznajmo otroke z vseh koncev sveta. Prevedla Jana Kranjec-Menaše. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1996.

2.

celine, države sveta, kulturne razlike, načini življenja, običaji, otroci, prazniki, svetovni pregledi

95. KONVENCIJA o otrokovih pravicah. Ured. Biserka Marolt Meden. Ljubljana: Slovenski odbor za UNICEF, 1997, 18 str.

1.

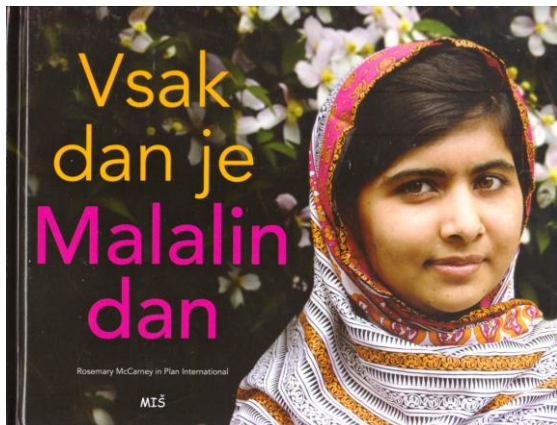
človekove pravice, mednarodne konvencije, otroci, pravice otrok

96. MCCARNEY, Rosemary: Vsak dan je Malalin dan. Prev. Irena Miš Svoltjšak. Dob pri Domžalah: Miš, 2016, 32 str. zlata hruška

2.

dekleta, izobraževanje, človekove pravice, otroci, pogum, vrednote, Yousafzai, Malala, 1997, ženske

Slikanica predstavi mlado Malalo Jusafzaj (roj. 1997), aktivistko iz Pakistana, in njen boj za pravico deklet do izobraževanja, za kar je kot najmlajša dobitnica leta 2014 prejela Nobelovo nagrado. Knjiga je bogato opremljena s privlačnimi barvnimi fotografijami in napisana kot zbirka kratkih sporočil deklet z vseh koncev sveta (Azije, Afrike in Južne Amerike), ki poznajo različne ovire, zakaj težko pridejo do izobrazbe (zaradi vojne, revščine, vere, tradicije idr.). Malala jim je vzornica in voditeljica. Slikanica lahko prispeva k osveščanju, medkulturnemu razumevanju in sožitju. Berejo jo lahko učenci 1. triletja, saj je besedila res malo, primerna je tudi za pogovor o knjigi. Učencem 2. in celo 3. triletja je slikanica lahko osnova za samostojnejše raziskovanje razmer po svetu, ki predvsem dekletom še danes kratijo pravico do izobraževanja. Mlade lahko osvešča o pomenu izobrazbe za posameznika in družbo. (TJ).

97. NEPOZABNE: ženske, ki so premikale meje našega sveta. Besed. Milica Antić Gaber, Ana Duša, Živa Kos, Nika Kovač, Patricija Maličev, Metka Mencin, Nina Perger, Jasna Podreka, Špela Razpotnik, Sara Rožman, Irena Selišnik, Zvonka Slavec, Katja Stergar, Nika Šušterič, Maja Tašner Vatovec, Veronika Tašner, Ana Ugrinović, Alenka Veler, Lea Vrečko. Ilustr. Bojana Dimitrovski, Tina Dobrajc, Samira Kentrić, Tanja Komadina, Polona Lovšin, Andreja Peklar, Sabina Šinko, Helena Tahir, Ana Zavavlav, Huiquin Wang. Spr. bes. in koordinacija avtoric Veronika Tašner. Ured. Ana Ugrinović, Alenka Veler. Ljubljana: Založba Mladinska knjiga, 2020.

4., za starše in strokovne delavce

biografije, Slovenke, Slovenija, znamenite osebnosti, ženske

- 98. POSTAVI se za svoje pravice: knjiga o človekovih pravicah, ki so jo napisali, ilustrirali in izdali mladi z vsega sveta.** Prev. Franc Jamnik; Murska Sobota: Pomurska založba, 1999, 96 str.
2.

človekove pravice, otroci

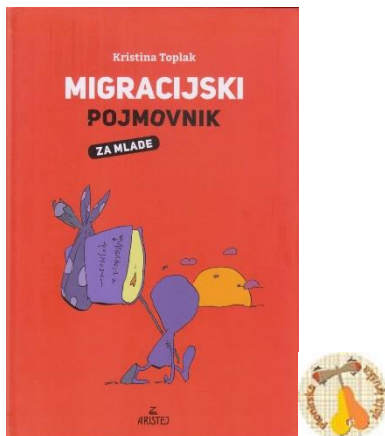
- 99. SENKER, Cath: Zakaj so ljudje begunci?** Prev. Kristina Fuerst. Ljubljana: Grlica, 2006. (Zakaj?), 48 str.
3., za starše in strokovne delavce

begunci

- 100. TOPLAK, Kristina: Migracijski pojmovnik za mlade.** Ilustr. Izar Lunaček. Maribor: Aristej, 2019. (Zbirka Pojmovniki), 136 str. zlata hruška
4., za starše in strokovne delavce

begunci, demografska tranzicija, selitve, svetovni pregledi

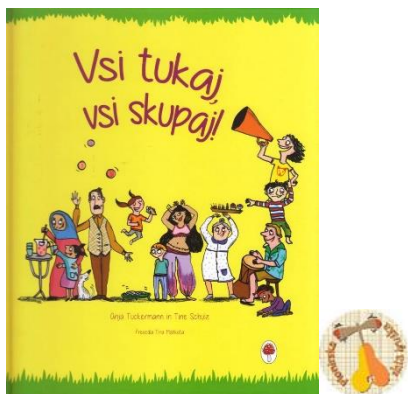
Knjiga raziskovalke na Inštitutu za slovensko izseljenstvo in migracije s svojo aktualno tematiko in z odličnim konceptom zapolnjuje vrzel na področju poučnih knjig za mlade. Avtorica bralcu pojasnjuje, da migracije oz. selitve niso nov pojav, saj so stare, kot je staro človeštvo. Tudi Slovenci so z njimi močno povezani, v preteklosti in v sedanjosti. V več izčrpnih poglavjih avtorica pojasni, kaj migracije sploh so, njihove tipe, terminološke izraze, pogleda v njihovo zgodovino in sedanjost, opozarja na »migracije med miti in resničnostjo«, razbija stereotipe, ki so povezani z njimi, izpostavlja ranljive skupine migrantov, zlasti otroke, mlade, ženske, starejše ... Zmore kritično pogledati tudi na problematiko integracije migrantov in večkulturnih družb ter na prihodnost migracij. Bogastvo knjige je v veliki količini vključenega slikovnega gradiva, tudi dokumentarnega, pričevanj (zgodb) migrantov, ilustracij striparja Izarja Lunačka, kar združeno olajšuje in pogloblja razumevanje tematike. (DLV)

- 101. TUCKERMANN, Anja: Vsi tukaj, vsi skupaj.** Ilustr. Tine Schulz. Prev. Tina Mahkota. Hlebce: Zala, 2016, 33 str. zlata hruška
b, za starše in strokovne delavce

begunci, drugačnost, globalizacija, kulturne razlike, medkulturnost, migracije prazniki, predsodki, socializacija, večkulturnost

Poučna slikanica dveh uveljavljenih in večkrat nagrajenih nemških avtoric je tematsko aktualna, saj skuša otrokom predstaviti raznolikost in večkulturnost sodobnega sveta kot priložnost za spoznavanje, učenje in razumevanje drugih kultur, jezikov in narodov, ki sobivajo skupaj. Predstavita jim različne razloge, ki so ljudi v preteklosti gnali in jih še danes ženejo s trebuchom za kruhom v druge dele sveta in jim razložita, da so se nekateri ljudje zaradi skrajno nečloveških razmer v svoji deželi morali odločiti za begunstvo. Avtorici izpostavljata tisto, kar ljudi različnih kultur povezuje in združuje, in ob tem opozarjata na pomen spoštovanja raznolikosti, strpnosti in medsebojnega sožitja. Slikanica je prejemnica pomembne nemške nagrade – leipziškega bralnega kompasa (2015). Po motivih slikanic Vsi tukaj, vsi skupaj in Kako se je pogumni očka nehal bati tujcev so v Mini teatru pripravili predstavo z istim naslovom, ki je premiero doživela oktobra 2017. (IMČ)

- 102. VAROUFAKIS, Yanis: Ta svet je lahko boljši: kako sem hčeri razložil gospodarstvo.**
 Prev. Jelena Isak Kres. Ljubljana: Cankarjeva založba, 2016. (Zbirka Najst), 206 str. zlata hruška, priznanje zlata hruška
 4., za starše in strokovne delavce

ekonomska neenakost, ekonomske teorije, ekonomska zgodovina, etika, gospodarstvo, kapital, politična ekonomija, politika, pravičnost

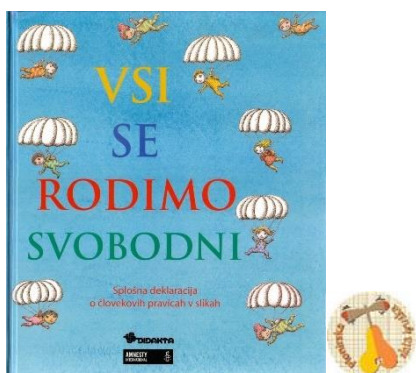
Da je na svetu veliko krivic, govorijo tudi tisti, ki jih trpinčeni doživljajo kot krivične. To temeljno sprenevedanje potiska v sužnost vedno več posameznikov in vedno več dežel. Pohlep, generator krivične delitve dobrin, zlorablja mehanizme ekonomije in ponareja vrednost denarja, dela in življenja. Grški profesor ekonomije v obliki pisem svoji hčeri razlaga ekonomijo, ki je po svojem izvoru grška beseda za gospodinjstvo, njena zloraba pa spreminja to spretnost človeštva v svoje nasprotje, generira krize, brezposelnost in suženjske odnose. S podobami iz filma Matrica najstnikom ponuja izbiro modre ali rdeče tabletki. Njegovo angažirano pisanje razkriva strastno privrženost možnosti, da bi bil svet lahko boljši, zato je knjiga izjemen krik drugačnega pogleda na napredek gospodarjenja in ekonomije. Najstnikom daje kakovostno gradivo za izmenjavo mnenj o svetu, v katerega smo jih rodili. (VZ)

- 103. VSI se rodimo svobodni: slikanica o Splošni deklaraciji o človekovih pravicah.** Prev. Katja Markelj. Radovljica: Didakta, 2008, 65 str. zlata hruška 1., za starše in strokovne delavce

človekove pravice, otroci, svoboda

Slikanica tridesetih členov Splošne deklaracije o človekovih pravicah je vrhunsko založniško in knjižno dejanje. Najprej je to galerija odličnih ilustracij avtorjev z vseh vetrov sveta, saj je vsak člen ilustriral drug avtor. Potem je to sugestivna pripoved o svetu, kakršnega si večina Zemljanov želi, čeprav na dveh straneh, ki jih pokriva vsaka ilustracija, ni drugega besedila kot posamezen člen deklaracije. Uvodne misli sta prispevala John Boyne, avtor romana Deček v črtasti pižami (v slovenskem prevodu je prvič izšel leta 2007 pri založbi Miš) ter David Tennant, znan kot Doktor Kdo znanstvenofantastične oddaje BBC, v kateri potuje v časovnem stroju in v veselju odpravlja krivična dejanja. Na koncu slikanice so tudi fotografije in kratke predstavitve sodelujočih avtorjev. Slikanica vsekakor ne sme manjkati nikjer, kjer se zbirajo otroci: v vrtcih, šolah, počitniških kolonijah, bolnicah, zdraviliščih in sorodnih ustanovah. (VZ)

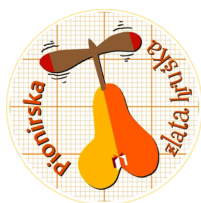
- 104. WOOLF, Alex: Zakaj so ljudje teroristi?.** Prev. Kristina Fuerst. Ljubljana: Grlica, 2006, (Zbirka Zakaj?), 48. str. 3.

Terorizem

mestna
knjižnica
ljubljan

Mestna občina
Ljubljana

Pobuda
Evropske komisije